Է. ՏԱՐԻ 2024 · ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՍԱՀՄԻ 1383 – Հ. Տ. 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890 – Ն. Տ. 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890 – ՀԻՃՐ. 12 ՐԻՊԻԼ, ԷՎՎԷԼ 1308 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐ ԱՐ ՕՐ ԲԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ԳԻՏՑԷ ՈՒՂԼԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԱԼԱԹԻԱ ՆՈՐԱԴՈՒՆԿԵԱՆ-ԽԱՆ

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	տարեկան	160
»	»	80
»	»	40
Դուռեանց	»	200
» » Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներու տարեկան գրանց		50
» » վեցամսեայ	»	25

Յայտարարութիւններու համար տարեկան եռամսեայ Տեղեկութեան վրայ ե Յայտարարութեան զրկուած Նամակ կամ գրութիւն եւ լրագիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՋՃԵԱՆ ԵՒ ՏԻՒԶԵԱՆՔ

«ՀԱՆԴԷՊ ԱՄՍՕՐԵԱՑ»Ի ՄԷԿ ՅՕԴՈՒԱԾԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւին.)

Հանդէս Ամսօրեայի յօդուածագրին կողմէ Պէզճեան Ամիրայի դէմ ուղղուած անլուր ամբաստանութիւնն այնքան աւելի ձրի, այնքան աւելի անտեղի է որքան Պէզճեանի և Տիւզեանց յարաբերութիւններուն վրայ ցարդ զանազան ձեւերով լոյս տեսած հրատարակութիւնք հիմնովին տարբեր երեւոյթի մը ներքեւ ցոյց տուած են այն յարաբերութիւնները.

Այս հրատարակութեանց մէջ քսան տարիէ հետէ հրապարակին վրայ կը գտնուի «Պատմութիւն Հայոց» ստուար երկն Աւետիս վարժապետի Պէրպէրեան, որ ակնարկեալ դէպքերուն ժամանակակից, ականատես և հետաքրքիր մէկը լինելով, և Տիւզեանց ու Պէզճեանի հաւասարապէս համակրող գոլով, իւր վկայութիւնը թանկագին պէտք է համարինք զմեզ զբաղեցնող խնդրոյն առթիւ.

Այս պատմութեան խթ Գլխուն մէջ (Յաղագս գործոց Պէզճեան Յարութիւն Ամիրային, և մահուան նորին), հետեւեալը կը կարդանք.

«Սա (Պէզճեան) յառաջին ժամանակս կենաց իւրոց աղքատութիւն ապրեալ, յետ այնր մտանէ ի պաշտօն Տիւզեան Յովհաննէս Զէլէպիի, և առ կենդանութեամբ նորին սիրելի և հաւատարիմ ցուցեալ նմա զինքն, մտանէ ի պաշտօն գործակալութեան Փողերանոցին արտաքոյ ի դասէ սոսկական պաշտօնէից. Եւ յետ մահուան նորա նոյնպէս սիրելի և հաւատարիմ գտաւ Գրիգոր և Սարգիս պայազատացն, որք յաջորդեցին ի տեղի հօր իւրեանց, և սիրէին զՊէզճեան Յարութիւն իբրեւ իւրեանց եղբայր և ազգակից.

«Բայց յետ ամաց ինչ իբրեւ ետես զի ազգականք նոցին՝ Մկրտիչ Զէլէպի և Յովհ. Ալիքսանեան և Աղնաւորեան Յովսէփ եղեն. սկսան վատնել զգանձս արքայի ի փառս իւրեանց և ի շինութիւն ապարանից և Յովսեփերեայ յարկաց մեծամեծաց, զգացեալ զապագայ չարին որ ուներէր հասանել ի վերայ նոցա յարքանաստ, զգուշացոյց միանգամ և երկիցս զԳրիգոր Զէլէպի, զի մի՛ թոյլ տացէ սոցա առնել ըստ կամաց իւրեանց չառյուութիւնս ի գանձուց արքայի.

«Եւ իբրեւ ետես զի ոչ ազդեցին բանք իւր ի լսելիս նոցա, լաւ համարեցաւ ելանել ի միջոյ նոցա, և մնալ առանձին, զի մի՛ ապա և ինքն զպատիժ պատուհասի կրեսցէ ընդ նոսին.

«Ուստի և տուեալ նմա զհաշիւ իւր զամենայն, էառ ի Գրիգոր Զէլէպիէ զապահովագիր կնքեալ կնքովն վերատեսչի Փողերանոցի Ապտիւրրահման պէյին, յորում գրեալ էր. «Յարութիւն մերս գործակալ զայսչափ ամս աշխատեցաւ ի պաշտաման Փողերանոցիս, և յամենայնի հաւատարիմ գտաւ, և այժմ ըստ կամաց միւրոց հրաժարեցաւ (1), և չէ իսկ պարտական և ոչ մի ինչ փողոյ եթէ մեզ և եթէ զանձուց արքայի, յորոյ ի հաստատութիւն զայս մուրհակ կնքեալ տուաք նմա».

«Առեալ զայս թուղթ Յարութիւն Պէզճեան, գնաց ի տուն իւր յիւսկիւտար, և մնաց անդ.

«Եւ յետ միոյ ամի իբրեւ այն սոսկալի և մահաբեր վտանգ կործանման տանն Տիւզեանց՝ պատահեցաւ նոցա ի դիմաց արքայի, և ամենայն գործակալք և սպասաւորք Տիւզեանց եղան ի բանտի և աքսորեցան, Պէզճեան Յարութիւն ազատ գտաւ յայսմ աղետալի դիպուածոյ՝ իւրով իսկ կանխագուշակ խոհեմութեամն.

«Եւ փոխանակ ընդ նոսին զպատիժ պատուհասի կրելոյ՝ առաջնորդութեամբ Գրիգոր Ամիրայի (ճարտարապետ) կոչեցաւ ի տեղի նոցին նստիլ հրամանաւ արքայի գլուխ և ճարտարապետ մեծի Փողերանոցի արքայնի՝ իբրեւ յամենայնի հաւատարիմ աւանդապահ ամենայն գանձուց Տէրութեանն.»

Պէզճեան իւր վրայ դրուած վեհապետական վստահութիւնը լիովին արդարացուց՝ կարգի և կանոնի դնելով Փողերանոցին չփոթի գործերն ու հաշիւները, այն կարեւոր պաշտօնատան վարչութիւնն ու դրամագործութիւնն արդիւնաւոր հանգիստացնելով, շահու նորանոր աղբիւրներ ցոյց տալով իւր վեհապետին՝ Սուլթան Մահմուտի, և այսպէս ի վիճակի գտնուելով թէ՛ իւր անձնական քսակէն և թէ Տէրութեան գանձէն հարիւր հազարաւոր ոսկիներ յատկացնելու կրօնական, մարդասիրական և կրթական հաստատութեանց և ձեռնարկութեանց ո՛չ միայն հայ ժողովրդեան մէջ այլ և հայ-կաթոլիկ հասարակութեան մէջ, այլ և մահմետական հասարակութեան մէջ (2). Եթէ իւր աղքատասիրութեամբ ժողովրդեան սիրելի կը լինէր, իւր նշանաւոր կենցաղագիտութեամբ գիտցած էր Տէրութեան աւագանին սիրաշահիլ, նոյն իսկ զանոնք որք իրեն չարիք կրնային հասցնել, և այսու գերծ մնացած էր շատ մը փորձանքներէ, և 1821էն մինչեւ 1834 կարի յուզեալ և խռովեալ ժամանակներու մէջ կրցած էր պահել իւր փափուկ և կարեւոր պաշտօն.

Բայց մեր նպատակ հոս Պէզճեանի կեանքը պատմել չէ. Բաւ համարինք այնչափ միայն բան ի մէջ բերել Պէզճեանի կեանքէն որչափ անհրաժեշտապէս հարկաւոր է ցոյց տալու համար թէ՝ նախ՝ Հանդէս Ամսօրեայի խմբագիրը սխալ հասկցած է Պէզճեանի բարոյական նկարագիրն, և երկրորդ՝ թէ Պէզճեան Տիւզեանց դէմ չէր դաւած.

Դաւելէ հեռի, Պէզճեան առաջին բարեպատեհ առիթիւ ջանաց Տիւզեանց կործանեալ գերդաստանը վերահաստատելու, ինչպէս Ա. Պէրպէրեան որոշ կը նշանակէ իւր Պատմութեան Լէ Գլխուն մէջ, («Յաղագս դարձի յաջորանաց տանն Տիւզեանց», և.).—

«Իբրեւ բարձան աշխարհէ երկոքին շարագործքն Հալէթ էֆ. և սեղանաւոր նորին Խէսկէլ Հրեայն (որք գլխատեցան.) Պէզճեան Յարութիւն Ամիրա ժամ բարեպատեհ գտեալ, յանկոյզ յինքն զսիրտս մեծամեծաց Տէրութեան ի ձեռն մեծագին ընծայից վասն երից եղբարցն ազնուականաց Տիւզեանց, որք էին կարապետ, Յակոբ և Պօղոս Զէլէպիք, որք յերից ամաց հետէ մատնեալ էին յաքսորս ի վանս Կեսարիոյ, և մատուցեալ զգիր ազերսանաց առ Արքայ, հրաման եղեւ Յարքայէ, և վերադարձան յաքսորանացն ի Կ. Պոլիս յամի Տեառն 1823 յապրիլի 15. ուր նախ զառաջինն մնացին ի տան Յարութիւն Ամիրայի Պէզճեան ի յԵէնի գափու, և ապա ի վաղնջական տուն հայրենեաց իւրեանց ի Դուրու Զէշմէ.»

Կ'երեւի թէ Հանդէս Ամսօրեայի խմբագրին պատմած բաները Պէզճեանի դաւադրութեան մասին ընդդէմ Տիւզեանց՝ անծանօթ էին նոյն իսկ ժամանակին Տիւզեանց որովհետեւ ի՞նչպէս կարելի էր որ Տիւզեանք ասպնջականութիւն ընդունէին ա՛յնպիսի մարդու մը քով որ իրենց եղբարց մահապարտութեան պատճառ եղած էր. Ի՞նչպէս կարելի էր որ իրենց կնքահայր Ս. Կարապետի վանքն աքսորուած օրէն մինչեւ Պէզճեանի մահուան օրը մտերիմ բարեկամութեան յարաբերութիւններ անպակաս տածած լինին այնպիսի մարդու մը հետ որ իրենց գերդաստանին աղետալի կործանման շարժառիթ եղած էր. Տիւզեանք պատուոյ զգացում կրող մարդիկ էին, մինչեւ իսկ ազնուական հպարտութիւն մ'ունէին, և բոլորովին խելքի դէմ է հաւատալ թէ երբեք կը յօժարէին հայն ուտել և ջուրը խմել այնպիսի մարդու մը որ՝ Հանդէս Ամսօրեայի խօսքին նայելով՝ իրենց գերդաստանին գլուխը կեր բեր է և իրենց արիւնը խմեր է.

* *

Պէշիկ-Ագա-յի կենսագրութիւնը հեղինակն եւս ո՛չ նուազ բացորոշ կը ցուցընէ թէ Պէզճեան՝ Տիւզեանց դէմ դաւելէ հեռի՝ սգակից էր անոնց աղէտներուն, եւ ջանադիր՝ մնացեալ Տիւզեանց բարօրութիւնը վերահաստատելու և ապահովելու. Այն աղէտները պատմելով, կենսագրութիւնը հեղինակը սապէս կը շարունակէ.

«Պէզճեան երբ լսեց այս չարագուշակ լուրը, սաստիկ լացաւ. վասն զի ինք առաջուց զգացած էր թէ այնպիսի ժամանակի մը մէջ բարձր պաշտօններու վրայ գտնուող հպատակաց օ՛րշափ հարկէր զգոյշ, հեռատես և գործունեայ ըլլալ. ո՛եր կը մնար կասկածի տեղի տալ. Այնչափ լացայ և չափազանց ծախք, եթէ արդար վաստակովալ ըլլային. դարձեալ շատ մեկնութիւններ կրնային վերցնել և նախանձ գրգռել.

«Կը տագնապէր Պէզճեան հնար մը գտնելու իւր բարերարաց օգնելու, այլ անձեռնհաս և յուսահատ՝ յորդ արտասուք կը թափէր. Մինչ այսպէս կը տառապէր, կ'իմանայ թէ արքունի ճարտարապետ Գրիգոր Ամիրան կը ծանուցանէ թէ Տիւզեանց տեղն անցնելու համար փորձառու Հայ մը իւր միջոցաւ կը խնդրուի, և ինք միայն Պէզճեանի կրնայ վստահիլ.

«Պէզճեան առաջին անգամ անխորհրդաբար մերժեց այս առաջարկութիւն իւր անձնական ակարութիւնները մէջ բերելով. զի ո՛չ երբեք յանձն կ'առնուր իւր բարերարաց դէմ այդպիսի ընթացք մը բրնել. Բայց երբ Գրիգոր Ամիրա ծանոյց թէ «Ամենեքեան հոս կ'ըլլայ Տիւզեանց հանդէսը կորէի գնել» զանոնք բանին աղաչել, Պէզճեան ինքզինք Աստուծոյ յանձնելով՝ փութաց Գրիգոր Ամիրային հետ գնալ առ սենեկապետն Վեհ. Սուլթանին, որ Վեհ. Սուլթանի հրամանաւ 1819 սեպտ. 5ին զրկեց զինք Փողերանոցի տեսուչ Խայրուլլահ էֆ-ին, որ սիրով ընդունեց զինք և ամէն բան յանձնեց անոր.

«Պէզճեան այս սիրալիր ընդունելութենէ օգուտ քաղելով, գործի սկսաւ անմիջապէս, և սկսաւ եղած կարգադրութիւններն ընելու ետեւէ եղաւ, թէ ի՞նչ հնարքով կրնար ազատել իւր բարերարներն այն աղետալի վիճակէ.»

* *

Ինչպէս կ'երեւի, այս ամէն վկայութիւնք, ուրիշ մանր մունր կէտերու վրայ ո՛րչափ եւս տարբերին, կը միաբանին սա կէտի վրայ թէ Պէզճեան միշտ հաւատարիմ մնաց իւր բարեկամութեան առ Տիւզեանս, և անոնց դէմ թշնամութիւն չնիւթելէ զատ, անոնց ծանուցեալ աղէտներէն թէ՛ յառաջ և թէ ետքն իբրեւ ճշմարիտ բարեկամ կարեւոր ծառայութիւններ մատոյց անոնց. Բ-ոկան մը գտնել միշտ դժուար է. Այսինքն՝ «այն ինչ մարդ այն ինչ գործը չբրաւ» ըսել և ապացուցանել աւելի դժուար է քան ապացուցանել թէ «այս ինչ մարդ այս ինչ գործն ըրաւ». Ըստ այսմ, երբ Հանդէս Ամսօրեայն կ'ըսէր առանց ապացուցի թէ «Պէզճեան Տիւզեանց դէմ դաւեց», իրե՛ն անկ էր ապացուցանել

«Մեր սիրելի թագաւորին արեւշատութեան համար աղքատաց եւ կարօտելոց բաշխեալողորմութիւնք».

Զի կրնար ուրեմն Պէզճեանի դէմ ըսուիլ ինչ որ ըսուած է շատ մը մեծատանց եւ երեւելեաց դէմ. «Կ'առնէին ուստից իրանունք չունէին առնելու, և կուտային ուր պարտք մը չունէին տալու».

Պէզճեանի այս վատ գործը, քան մեզ՝ հակառակը ցոյց տալ. Այնու հանդերձ, յուսանք թէ յաջողեցանք նոյն ինքն Հանդէս Ամսօրեայի յօդուածագրին միտքն ուղղելու, եթէ բարեմտութեամբ սխալած է. Յօդուածագիրն որ զգուշաւորութեան վրայ կը խօսէր իւր հատուածին մէջ զոր ի մէջ բերինք՝ պարտ էր ինքն եւս զգուշաւոր լինել, և իւր բազմաթիւ հայ ընթերցողաց սիրոյ չարաչար չվիրաւորել՝ թեթեւութեամբ ուղղեալ այնքան ծանր հարուածով մը Ազգիս ամենն դասերուն սիրելի և պատկառելի Բարերարի մը դէմ. Առանց ադոր ալ Տիւզեան մեծահամբաւ գերդաստանին փառքը մեծ էր արդէն, և մեծ պիտի մնար. Տիւզեանները բարձրացնելու և ներբողելու համար պէտք չկար զՊէզճեան դատափետելու. Մինչեւ անգամ պէտք էր խորհիլ թէ այնքան անարդ ընթացք մը վերագրել Պէզճեանին՝ նոյն իսկ Տիւզեանց պատուոյն արատ կրնար բերել, քանի որ այն մի և նոյն Պէզճեանն է որ եղաւ գլխաւոր զօրավիգ Տիւզեան գերդաստանին վերականգնման և աւելի կամ նուազ վերահաստատման իւր առաջուան պաշտամանց և պատուոյ մէջ. Եթէ ի սկզբան Պէզճեան բարերարեցաւ Տիւզեաններէն, սոքա երախտագիտութեամբ կը յիշեն թէ եւ քէրն ալ իրենք բարերարեցան Պէզճեանէն. Զ'Պէզճեան անարգելն ուրեմն նոյն իսկ զՏիւզեանս նսեմացնել էր. Եւ կը սիրենք յուսալ թէ Հանդէս Ամսօրեայի վերապատուելի յօդուածագիրը կամովին գործած չէ զայս սխալ, և իւր անկեղծութեան վրայ տարակոյս չունենք թէ առաջին առթիւ պիտի փութայ հարկաւոր բարեփոխումն ընել, ի շինութիւն մտաց և ի գոհունակութիւն սրտի բազմաթիւ հայ ընթերցողաց Հանդէս Ամսօրեայի, և ի պատիւ նոյն իսկ այն կարեւոր ամսագրերուն խմբագրութեան, որ իւր ուսումնասիրութեանց մէջ գիտական ճշդութիւնն իրեն կէտ նպատակի դրած լինելու յայտարարութիւն ըրած է յաճախ. Պէզճեանի յիշատակին նկատմամբ մնանք ադարութեան և ճշմարտութեան այս պարտքն իրաւունք ունինք պահանջելու Մխիթարեանէ մը, յիշելով թէ՝ ի շարս իւր անխտրական բարերարութեանց՝ Պէզճեան ո՛չ նուազ բարերարած էր նաեւ Մխիթարեան Միաբանութեան.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Զարը շատ կարեւոր յայտարարութիւն մ'ըրաւ սերպ կառավարութեան՝ առանձնական եղանակաւ իմացնելով թէ Սերպիոյ վեհապետական դերդաստանի փոփոխում մը ամենեւին հաճոյ չպիտի լինի իրեն, այլ մեծ ցաւ պիտի պատճառէ. Պատանի թագաւորին նկատմամբ Ռուսիոյ Կայսեր բարեացակամութեան այս ցոյց յարմարագէպ պատասխան մ'եղաւ այն Սերպերուն որք կը կարծէին թէ Զեկորանովի Նիքոլա իշխանին կամ Քարաեորկեւիչ Փեսար իշխանին կողմը բռնելով Ռուսիոյ հաճելի գործ մ'ըրած պիտի լինին.

—Արեւելեան Ափրիկէի գերմանական մասին կառավարիչ Վիսման հազարապետ պատիւ ունեցաւ Վիլհէլմ Կայսեր ու Կայսրուհւոյն հետ ճաշելու, և յետոյ արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ խորհրդակցութեան մը ներկայ գտնուեցաւ, յորում որոշուեցաւ թէ Տար-իւս-Սալամ՝ քաղաքն յարմարագոյն վայրն է Արեւելեան Ափրիկէի համար Հիւսնդանոցի մը շինութեան, որոյ կառուցման և պահպանման պէտք եղած կարեւոր գումարն այս պահուս հանգանակութեամբ կը հաւաքուի Գերմանիոյ մէջ.

—Ո՛չ թէ մէկ այլ երեք հատ գերմանական շոգենաւեր պիտի բանին Ափրիկեան այն մեծ լճերուն վրայ ուստից նեղոս կը բխի. Այս երեք շոգենաւեր ընդ ամենայն 25 հազար անգլ. ոսկւով կը շինուին. Այս գումարին մէկ մասն հանգանակեցաւ, մէկ մասին փոխարէն ալ շինուածանիւթեր նուիրեցին գործարանատէրք ոմանք.

—Ի Ռուսիա շատ մը հրեայ ուսանողներ վերջերս օրթոտոքս դաւանութիւնն ընդունեցին՝ ռուսական հաւատարանները ընդունուելու համար, բայց ռուս կառավարութիւնն այնպիսի անօրինութիւն մ'ըրաւ որ ցոյց կուտայ թէ Հրէից դէմ մղեալ պայքարն ո՛չ միայն կրօնային այլ և ցեղային է. Կրօնը փոխելով ցեղն և արիւնը չեն փոխուիր. Ուստի, կրթական նախարարը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց որով Հրէից դէմ ուղղեալ արդելիչ տրամադրութիւնները կը տարածէ նաեւ քրիստոնէութիւն ընդունած Հրէից վրայ. Ցաւնի է թէ ի Ռուսիա ո՛և է տեղ նախապիսի թարանց մէջ հրեայ տղայք ընդհանուր աշակերտաց 100ին 5էն աւելի չեն կրնար լինել, և Համալսարանաց մէջ 100ին երեքէն աւելի. Կրօնք փոխելով հրեայ տղայ մը կամ պատանի մը այս արդելքէն չի կրնար զերծանիլ.

—Գահիրէէ կը հեռագրուի անգլ. լրագրաց թէ Եգիպտացիք գոհութեամբ կը տեսնեն որ անգլ. կառավարութիւնը զիջում չըներ Խալիոյ ի մասին Քասալայի, այլ հաստատամտութեամբ կը պաշտպանէ Եգիպտոսի իրաւունքներն այդ քաղաքին վրայ.

—Նափոլիէ կը հեռագրուի հոկտ. 21 թուով թէ դատական իշխանութիւնք դատի ենթարկած են «Ողջ թաղուածներու» վանքին մեծաւորն, ըստ 182րդ յօդուածին իտալական Պատժական Օրինաց.—Դատական իշխանութիւնք կոխեցին ուրիշ վանք մը ինքուրապրի, յար և նման «Ողջ թաղուածներու» վանքին. Հոս վանքին դուռը բանալու դժուարութիւն չծագեցաւ. Դատական պաշտօնեայք տեսան թէ ընդ անօրինութեամբ Ս. Օրսոլայի, «Ողջ թաղուածներու» վանքը տեսակին մէջ միակ հաստատութիւնը չէ.—Միւս կողմէ Վատիկանէ կը ծա

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԶՊՈՒՈ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

—Իրաւունք ունիք, պարոն, բայց այս այսպէս է. Տարին չորս հինգ անգամ այդ պարոնը կը գրէ որպէս զի երթանք առնունք զինքը Քօրտըլիէէն.

—Իր նամակները չստորագրե՞ր.

—Երբէք. Որովհետեւ լաւ կը վճարէ, —արդէն գինն որոշուած է, քսան ֆրանք զինքը կայարան տանելու եւ քսան ֆրանք Քօրտըլիէա դարձունելու համար.— միշտ պատրաստ ենք իր հրամանաց հնազանդելու.

—Երբ ճանբորդութենէ դառնայ, դո՞ւք պիտի երթաք սպասէք իրեն կայարանին մէջ.

—Այդ մասին պէտք եղած հրամանները տուաւ ինծի. Զորս օրէն կը դառնայ, եւ որոշեալ ժամուն իրեն պիտի սպասեմ.

—Այդ մարդը հարո՞ստ է.

—Այնպէս կ'ըսեն. Սա ճշմարիտ է որ իշխանի մը պէս առատաձեռն է.

—Ինքը առանձին չի բնակիր Քօրտըլիէի մէջ, եւ քանի որ հարուստ է, անշուշտ սպասաւորներ ունի.

—Միակ սպասուհի մը ունի, քառասունէն յիսուն տարեկան կին մը, որ համր է.

—Հա՞մր.

—Այո՛.

—Այդ պարագային մէջ, տէրը վստահ ըլլալու է անոր գաղտնապահութեանը վրայ. Այդ պարոնը ամուսնացա՞ծ է.

—Այդ մասին բան մը չենք գիտեր, պարոն. Լսեցի սակայն թէ Քօրտըլիէի մէջ ուրիշ անձ մը կայ որ բնաւ չերեւնար.

—Գործը կը պարզուի. եւ այդ երրորդ անձը իր կինը կամ հոմանուհին ըլլալու է.

—Կամ թէ աղջիկը, պարոն.

—Ճշմարիտ է, եւ հաւանաբար իրաւունք ունիք. Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, այդ անծանօթ պարոնին կեանքը բաւական խորհրդաւոր կ'երեւայ ինծի.

—Ընդհանուրին կարծիքն ալ այդ է.

—Վերջապէս ամեն մարդ իրաւունք ունի ուզած եղանակաւը ապրելու, եւ ես պէտք չունիմ զիս բնաւ չհետաքրքրող բաներով զբաղելու. Եթէ այդ պարոնին վրայ քանի մը հարցումներ ուղղեցի, պարզապէս քանի մը վայրկեան ձեզի հետ խօսակցելու համար էր.

—Ճանբան քիչ մը խօսել կարելի է. այս կերպով ժամանակը կ'անցնի եւ ճամբան այնքա՛ն երկար չերեւնար.

Դերակոմսն իր գիտնալ ուզածն խմացած ըլլալով, ոտքերն երկարեց ու երկրնցաւ կառքին աթոռակին վրայ իբր թէ բազմոց մը եղած ըլլար. Գիւղացին հասկըցաւ թէ ճանբորդին հետ իր խօսակցութիւնը վերջացած էր.

—Հիւ, Պիպի, քեզ տեսնեմ, ուրախ զուարթ քալէ՛.

Եւ խարազանն սկսաւ չչել սաստկապէս.

Դերակոմսն, աչքերը կիսաբաց, կը մտածէր.

—Այո՛, այո՛, կ'ըսէր ինքնին, աղէկ ըրի չի մեկնելով, լաւ ներշնչում մը ունեցայ. Տարակոյս չունէի թէ այս տխմարն որ ձին կը մտրակէ, թանկագին ծանօթութիւններ պիտի տար ինծի. Առով հանդերձ, այսքան յայտնութեան մը չէի ըսպասեր. Այս ալ դարձեալ այն անհերեւակայելի բաներէն է որք ինծի միայն կը պատահին. Ըսել է Քօրտըլիէի այդ տընակին մէջ, որ շատ շատ բուերու բնակարան մը կրնայ դառնալ, ապաստանած է այդ մարդ եւ հոն կը պահուըտի իր աղջկան հետ. Հիմայ կ'ըմբռնեմ թէ ինչո՛ւ համար տասնըհինգ տարիէ ի վեր իր անունը չի լսուիր. Իր վրայ չէի մտածեր, զինքը չէի մոռցած, մեռած կը կարծէի. սակայն իսկոյն ճանչցայ զինքը, եւ իսկոյն արիւնս սկսաւ եռալ երակներուս մէջ. Տարօրինակ բան, թէեւ այսքան ժամանակ անցած է, կ'զգամ սակայն որ իմ հին ատելութիւնս կ'արթննայ ու վրէժխնդրութեան միւռնոյն ծարաւն ունիմ.

Սոսկալի ժպիտ մը իր շրթունքը պըրկեց.

Ուղեղը կրակներու մէջ էր արդէն, եւ միտքը՝ որ բեղմնաւոր էր շար բաներու համար՝ կը յոգնեցուցնէր, Քօրտըլիէի տանուտէրը անգթօրէն չարչարելու համար.

Կրկին փայլ մը հոսաց իր աչքերուն մէջ.

—Ոչ, անչելի կ'ըլլայ, մրմնջեց.

Ահռելի խորհուրդ մը կը յղանար գըլխուն մէջ.

—Ոհ, այո՛, յարեց, կ'ատեմ այդ մարդը. Զինքը չարչարելու համար ի՞նչեր չեմ ըներ. Ա՛հ, իր մտքէն չանցներ թէ իր թաքստարանը գտած եմ եւ թէ այս վայրկենիս իրմով կ'զբաղիմ. Պէտք չէ որ ինքը գիտնայ թէ իմ ատելութիւնս մեռած չէ. պէտք չէ որ գիտնայ թէ նոր-բէն կը պատրաստուիմ վրէժս լուծելու համար. Ես մուրին մէջ պիտի մընամ, որպէս զի աւելի ապահով կերպով կարենամ լուծել. այս անգամ կուզեմ որ տապալի սոսկալի հարուածի մը տակ զոր իմ ձեռքս պիտի սանայ.

Այսպէս մտովի խօսելով հանդերձ, Սանզաքի դերակոմսը Ատրիէն ալ Էլէրվէնի վրայ կը մտանէր, զոր կ'ուզէր գործակից ընել իր վրիժառութեան խորհրդոց. Գաղափար մը ծագած էր իր մտքին մէջ և այդ գաղափարին յարեալ կը մնար, իր յղացած ծրագրոյն վրայ խորհելով, զայն ընդլայնելով, քննելով հանդերձ իւրաքանչիւր ձեւը որ կը ներկայանար իր մտքին, օրին մէկը Էլէրվէնի մարդիկին կատարելիք գործին վրայ կը մտածէր, այն առաջին մէջ զոր կը պատրաստէր.

Սանզաքի դերակոմսը, կանուխէն նետուած ըլլալով բարիզեան կենաց յորձանքին մէջ, մեծ փորձառութիւն ստացած էր, յաճախ ի մեաս իր անձին. Մարդերը կը ճանչնար, եւ գիտցած էր ամեն ժամանակ օգուտ քաղել անոնց թերութիւններէն ինչպէս նաեւ յատկութիւններէն. Իր բարեկամաց տկարութենէն օգուտ քաղել գիտցած էր ամեն ժամանակ.

Ատրիէնի ընթացքէն չէր խաբուած, բայց գիտէր թէ երիտասարդը Սիրքուբ մնացած էր. Ինչ որ մարգիզն հարկ դատած էր պահել իրմէ, ինքը գուշակած էր զայն.

Եւ ինքնիրեն կ'ըսէր.

—Իր հետաքրքրութիւնն ու անոր հետեւանքներն սքանչելի կերպով պիտի ծառայեն իմ խորհուրդներուս.

Չէր մտածեր բնաւ թէ կրնա՞ր բացարձակապէս վստահիլ երիտասարդ մարգիզին հեզութեանը վրայ. Ատրիէն հրաբորբոք, վիպային, կրքոտ երիտասարդ մըն էր, գիւրաբեռնկող և իր գաղափարներուն վրայ յամառ. անգամ մը որ արկածի մը մէջ կը նետուէր, ի՞նչ որ ալ պատահէր, պէտք էր որ մինչեւ վերջը երթար. Սանզաքի դերակոմսն երկարօրէն ուսումնասիրած էր Ատրիէնի բնաւորութիւնը. կը ճանչնար իր մարդը. եւ չատ լաւ գիտէր նաեւ թէ ինչպիսի՛ թելեր թրթռացընելու էր երիտասարդն իւր կամաց հնազանդեցնել տալու համար.

Մնաց որ պիտի գգուշանար իր խորհուրդներն յայտնել Ատրիէնին և նոյն իսկ գուշակել տալ զայնս. այս բան կրնար դալշել իր պարկեշտ զգացմանց, եւ անոր խիղճն ապստամբեցնել.

Դերակոմսը չէր կրնար առանձին գործել. գործիքի մը պէտք ունէր. Ո՛ր և է զոհողութեամբ հարկ էր որ Էլէրվէնի մարդիկն ըլլար այդ գործիքը.

Լ Ա

ԴԵՐԱԿՈՄՍՆ ԵՒ ՄԱՐԳԻԶԸ

Էլէրվէնի մարդիկը Քօրտըլիէէն հեռացած էր ներքին բուռն յուզման մը մատնուած. Դանդաղ քայլերով Շամբրինեսի գարձաւ, տխուր մտածութեանց մատնուելով հանդերձ.

Գիւղին զանգակատան ժամացոյցը ժամ ութ կը զարնէր, երբ դերակոմսը Լիոն-ս'Օռի պանդոկը մտաւ. Առանց բան մը ըսելու տիկին Պէրնարտէնին որ ոտքի ելած էր փութանակի, առանց իսկ անոր երեսը նայելու, պանդոկի սրահէն անցաւ, իսկոյն իր խուցը մտնելու եւ հոն փակուելու համար.

(Շարունակելի)

նուցուի թէ առաջիկայ կարդինալական ժողովոյն մէջ Պապը բողոք պիտի բառնայ «Նափոլիի վանօրէից բռնաբարման դէմ»։ Նափոլիի քահանայք հրապարակաւ համամտութիւն կը յայտնեն Նափոլիի արքեպիսկոպոս Սան Ֆելիչէ կարդինալին պաշտօնական բողոքին ընդդէմ դատական և քաղաքային իշխանութեանց որք բռնի մտան Նափոլիի վանքերը։

—Ի Բանատա, Ֆրանսացւոց մէջ հրատապ խնդիր մը կայ։ Միապետութեան կուսակից կամ համակիր Բանատացի Ֆրանսացիք որոշեցին Փարիզի կոմսին հրաւէր ուղղել Միացեալ Նահանգներէն ի Բանատա անցնելու։ Այժմեան հանրապետական Ֆրանսային համակրող Բանատացի Ֆրանսացիք բողոքեցին այս մտադրութեան դէմ, զի մի՛ գուցէ հանրապետական Ֆրանսային վիշտ պատճառեն՝ պատուելով արքայական թեկնածու մը որ կ՚ուզէ տապալել Հանրապետութիւնը։ Բայց որովհետեւ Փարիզի կոմսը Միապետութեան ներկայացուցիչ լինելէն յառաջ ազգասէր և երեւելի Ֆրանսացի մ՚է, այս Բանատացիք ետ կեցան իրենց ընդդիմութենէն, և որոշեցին շատանալ Փարիզի կոմսին ի Մոնբէլ մնած օրը բազմաստորագիր հեռագիր մ՚ուղղելով առ Պ. Բառնս և Բանատայի Ֆրանսացւոց համակրանքն յայտնելով առ հանրապետական Ֆրանսա։

—Մայրաքաղաքիս մէջ բանի օրէ ի վեր տիրող փոթորիկները չարունակութիւն էին այն փոթորկաց որք նախորդ երկու շաբաթներուն մէջ տեղի ունեցան ի Թիմիտիա, և աւստրեան սահմանակից գաւառաց մէջ, ուր երեք ամսոյ կատարեալ երաշտութենէ յետոյ, կարկուտախառն բուռն մրրիկներ ծագեցան ու ժամերով տեւեցին, աւերելով ձիթապտղոց բովանդակ արտադրութիւնն, և նիւթական ուրիշ կարեւոր վնասներ պատճառելով։ Տեղացած կարկուտը կաղինի կամ մանր ընկոյզի խոշորութեամբ էր։

—Զօր. Պուլանժէ, իրեն վերաբերեալ «Բայտնութեանց» առթիւ հեռաբքիրներու հարցմանց պատասխանելով, խոստովանեցաւ Նափոլէոն իշխանին և Փարիզի կոմսին հետ ունեցած գաղտնի տեսակցութիւններն ու կարգադրութիւններն, եւ ըսաւ թէ արդարեւ իւր յարուցած քաղաքական շարժումն յառաջ կը տարուէր իւզէսի դքսուհւոյն երեք միլիոն ֆրանքով, և թէ իւր կուսակից Պ. Տիլլոնի և Պ. Նաքէի բանակցութիւններէն ետքը, Փարիզի կոմսն և այլ արքայականք եւս քանի մը միլիոն ֆրանք վճարեցին ի յաջողութիւն պուլանժէական ընտրելեաց։ Բայց Պուլանժէ կը պնդէ սա կէտի վրայ թէ դրամն իւր ձեռքը չէր անցներ, այլ դրամական ամէն գործերն իւր մասնախմբին թողած էր, և իւր անձնական ծախքերն ինչպէս տնօրինած լինելը պատեհ առթիւ պիտի բացատրէ։—Ակներեւ է թէ Պուլանժէականաց սնուակը մնած դրամը պատուաբեր նպաստ մը չէր, զի ո՛չ Պուլանժէ, ո՛չ Ռոշֆոռ, ո՛չ Տիլլոն, ո՛չ Նաքէ, ո՛չ ոք այն դրամին համար պատասխանատուութիւն կ՚ընդունի։

—Կլատսթոնեանք ընտրական կարեւոր յաջողութիւն մ՚ունեցան հոկտ. 22ին, Լանքէշիրի գաւառին Էքլէսի շրջանակին մէջ, ուր պահպանողական հանդուցեալ երեսփոխանի մը տեղ Կլատսթոնեան Ազատական մ՚ընտրեցին 4,696ի դէմ 4,901 քուէով, այսինքն 205 քուէի մեծամասնութեամբ, մինչ վերջին ընդհանուր ընտրութեան առթիւ (1886ին) պահպանողական ընտրեալն 292 քուէի մեծամասնութիւն չհասած էր Կլատսթոնեան ընտրելւոյն վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. ԴՐԱՆ ԹԻԶԲԷՐԷՆ

Նաբաթի օրը ծանուցինք թէ Դատական և Կրօնական գործոց Նախարարութիւնն Ազգային Պատրիարքարանի հաղորդած է՝ Պատրիարքարանաց առանձնաշնորհմանց խնդրոյն քննութեանը համար կազմեալ յանձնաժողովոյ որոշումներն։

Արդ, այդ պաշտօնագիր եօթը կէտեր կը պարունակէ, որոց մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները քաղած ենք։

Առաջին կէտը կը վերաբերի Առաջնորդաց պաշտօնանկութեան, որուն համար պաշտօնագիրը կ՚ըսէ թէ Պատրիարքաց Ֆէրմաններու տրամադրութեանը համեմատ տեղի պիտի ունենայ, բաց ի ՃԷՐԸ ՄԷՏԷՈՒԷՆ, այսինքն յանցանքը կամ սխիրը գործուած պահուն վրայ հասնելու պարագային։

Երկրորդը կը վերաբերի եկեղեցականաց երդում ընելու խնդրոյն։ Պաշտօնագիրն այս մասին կ՚ըսէ թէ՝ դիւրութիւն մը ընծայելու համար պէտք է հետեւիլ օրինական այն մասնաւոր տրամադրութեան, որուն համեմատ թէ՛ քաղաքային և թէ՛ պատժական դատերու մէջ, այն եկեղեցականք, որոց երդմնեցումը կարեւոր է, իրենց կրօնային դասութեանց համաձայն, իրենց պատկանեալ Պատրիարքարանին կամ առաջնորդարանին մէջ պէտք է կատարեն այս գործողութիւնները։

Երրորդը կը վերաբերի Ն-ՖԷ-ի խնդրոյն։ Այս մասին պաշտօնագիրը կ՚ըսէ թէ ամուսնական խնդիրներու առթիւ ծագած պարէնի (Ն-ՖԷ-) դատերն ի սկզբանէ անտի հոս Պատրիարքարանի մէջ և ի գաւառս առաջնորդարանաց մէջ տեսնուելով, յետ այսորիկ եւս այս հին սովորութիւն պէտք է յարգուի։ Պարէնի քանակութիւնն որոշելու մասին թէ՛ Պատրիարքարանէն և թէ՛ առաջնորդարանաց կողմէ տրուած որոշմունք և վճիռք, ցորչափ առարկութեան չեն բաղխիր հակասակ կողմէն, գործադիր պաշտօնէից կողմէ ի վաղուց անտի կը գործադրուին։ Բուն խնդիրն այն է թէ երբ պարէնի վճարման դատապարտեալ կողմն առարկէ պարէնի քանակութեան չափազանցութեանը դէմ և անկարողութիւնն ի մէջ բերէ, այսպիսեաց եւս առարկութիւնք Պատրիարքարանի յանձնուին, Պատրիարքարանը պէտք եղած քննութիւնը կատարէ, և իւրոքոյրմը բարեփոխելով և կամ վերահաստատելով տալիք վերջնական վճիռը, գործադիր պաշտօնէից կողմէ գործադրուի առանց այլ եւս առարկութիւն մտիկ ընելու, և այս մասին հետեւուի ուրիշ պարտականներու նկատմամբ ծանուցեալ դրութեան։

Զորրորդը կը վերաբերի եկեղեցականաց ձերբակալման եւ դատման խնդրոյն, որու համար պաշտօնագիրը կ՚ըսէ թէ։

Եթէ պարտքի համար է, պէտք է ըստ առաջնոյն իրենց Պատրիարքարանին և Առաջնորդարաններուն մէջ բանտարկուին։ Կուսակրօնք և քահանայք սա կերպիւ պէտք է հարցաքննուին և դատուին դատարանաց առջեւ։ — հարցաքննիչ դատաւորին եւ դատարանաց կողմէ արձակեալ կոչնագիրք պէտք է Կ. Պոլսոյ մէջ Պատրիարքարանի և գաւառաց մէջ Առաջնորդարանի կողմէ հաղորդուին, որք այս կոչնագրերն ընդունելու պէս պարտաւոր են ամբաստանեալ եկեղեցականը կառավարութեան յանձնել։ Եթէ այս պարտականութիւն չկատարուի և կամ եթէ կոչնագիր ընդունող եկեղեցականը չը ներկայանայ, զայն դատարանի ներկայացնելու համար ի հարկէ օրինաց զօրութեան կը դիմուի և մինչեւ որ ամբաստանութիւնն ապացուցուի և պատիժը տնօրինուի, եկեղեցականք հաստակ մարդոց հետ պէտք չէ բանտարկուին, այլ կառավարական պաշտօնարանի մէջ իրենց դիրքին ու արժանապատուութեան համաձայն սենեակի մը մէջ պէտք է բանտարկուին և երբ ամբաստանութիւնն ապացուցուի, եթէ պարզ կանոնազանցութիւն կամ յանցանք է, ըստ որում կարգազրկութիւնն հարկաւոր չէ, վճռեալ բանտարկութեան պատիժը պէտք է կրէ Պատրիարքարանի կամ Առաջնորդարանի մէջ։ Եթէ ամբաստանութիւնն եղեռնական է, մինչեւ որ ապացուցուի, դարձեալ կառավարական պաշտօնարանի յատուկ սենեկի մը մէջ պէտք է բանտարկուի, և երբ ոճրագործութեամբ դատապարտուի, կարգազրկ լինելէ ետքն որոշեալ պատիժը պէտք է կրէ հանրային բանտի մէջ։ Եթէ օսմանեան տէրութեան որ և է մէկ կողմը բարեկարգութիւնը խանգարուելով զինուորական վարչութիւն հրատարակուի, մինչեւ որ այս կացութեան պատճառք վերնան, նոյն դաւառին մէջ ամէն չարագործք անխիղճ զինուորական ատենի առջեւն կը դատուին, բայց կուսակրօնաց և քահանայից ձերբակալութեան ու բանտարկութեան մասին զինուորական ատեանք պէտք է հետեւին վերոյնշանակեալ դրութեան։

Հինգերորդը կը վերաբերի ժառանգական խնդրոյ, որոյ համար պաշտօնագիրը կ՚ըսէ թէ արդէն եղած է և վերստին պիտի յանձնարարուի Շերիի դատարանաց՝ որպէսզի նախ Պատրիարքարանէ ստուգեն և ապա հարկ եղածն ի գործ դնեն։

Վեցերորդն է հանդանակութեանց խնդիրը։ Պաշտօնագիրը կ՚ըսէ թէ հանդանակութիւնք պէտք է կատարուին նախ և առաջ կառավարութեան տեղեկութիւն տալով և արտօնութիւն ստանալով։

Եօթերորդ խնդրոյն դալով, պաշտօնագիրը կ՚ըսէ թէ եկեղեցեաց, վարժարանաց և այլ այդ կարգի ազգային հաստատութեանց համար, միայն այն պարագային Պատրիարքարանէ տեղեկութիւն պիտի հարցուի, երբ ժողովրդեան կողմէ դիմում ըլլայ։

Կարնոյ Առաջնորդարանէն հետեւեալ պաշտօնական Ազգն ստացած ենք ի հրատարակութիւն։

Բնիկ Վան գաւառի Սպարկերտի վիճակէն՝ չորջ երեսուն տարեկան, երկայնահասակ, սեւ մազերով եւ ընչացքով, մանր ու սեւ աչք, եւ ձուաձեւ ու թըխագոյն դիմօք համալ Յովսէփ Շահանեան անուն երիտասարդն խաբէութեամբ ասա կրկին ամուսնանալու ձեռնարկեր ըրած և մինչեւ իսկ անուն փոխելով անծանօթ երկիրներու մէջ ամուսնանալ ըսպառնացած լինելով, յատենի Կրօնական ժողովոյ Գաւառիս, ի գիտութիւն և ի զգուշութիւն համայն Հոգեւոր Պաշտօնէից Ս. Եկեղեցւոյս մերոյ պարտք համարեցաք փութալ յայտարարելու թէ յիշեալ համալ Յովսէփ Տիգրանակերտի մէջ ամուսնացած է, եւ իւր օրինաւոր ամուսինն է Տիգրանակերտցի Թէրիտէ Միքայէլեան անուն կինն, որ այժմ կենդանի է և կը բնակի ասա ի Կարին։

Պ-ՊԷՒ-ԷՒ-ԿԱՆ ՓԻՒՆԻՐ ԿԻՐՈՅ
ՂԵՒՈՆԴ ԵՊԻՍԿ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

Հմուտ և փորձ դաստատու մը կը փափագի թէ՛ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս Ազգ. վարժարանաց մէջ դասախօսել տաճկերէն, աշխարհագրութիւն և պատմութիւն։ 182

Դիմել Արէ-Նէլի խմբագրութեան։ 1—5

ԱԶԴ.—Երկու դեռահաս մանկանց համար վարժուհի մը կը խնդրուի որ գիտնայ լաւ հայերէն և ըստ բաւականին ֆրանսերէն։ Դիմել ի խմբագրատուն Արէ-Նէլի։ 2—5

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԳԱՇԽՈՒԹԻՒՆԸ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԸ

Բ. Դրան Ամէտի դիւանատան քարտուղար անուանեցաւ Գատրի պէյ, քարտուղար առանձնաշնորհեալ գաւառաց դիւանին, եւ այս առթիւ Սանիյէ Միւթէֆիզի աստիճան տրուեցաւ նմա։

Առանայի Մոթ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Սայիտ էֆէնտի։

Գոսովայի Եէնի Վարոշ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ալուշ աղա։

Զոր գաւառի Բէսէլայն գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Նապուլլահ պէյ, փոխ-գայմագամ Միտհաթի։

Պիղա գաւառի Այվաճըգ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ալի Նիհատ էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Մութիկի։

Սալիսէի աստիճան և չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Միլքիյէ վարժարանին չրջանաւարտ և կայս. պալատան քարտուղարներէն Բէշիտ, Սայիտ ու Բէֆիզ պէյերու։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ցամաքային երկրաչափական վարժարանին սպայներէն դեր-հաղարապետ Իհսան էֆէնտիի։

ՏՐ. ԱՃԷՄԵԱՆ ՊԷՅ

Դոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը որ մի քանի ամիս առաջ բարեհաճած էր Գայմագամութեան աստիճանի բարձրացուցել Զոհրաթոր Տիգրան պէյ Աճէմեան, այս անգամ եւս բարեհաճած է իր կայսերական բարձր գնահատման մի նոր հաւաստիքը տալ, չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհելով այդ ճարտար ակնաբոյժին։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ Եպարքոսը չաբաթ օրը կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստանալով, Բ. Դուռը դարձաւ։

—Բաղաքապետ Բրսման պէյ երեկ իրիկուն կայս. պալատ երթալով ստացաւ Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամանները։

ԲԱԹԱՆԻԻ ՏՈՒՐՔԸ

Բաթանիի յանձնաժողովը չաբաթ օրն ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի։

Սոյն յանձնաժողովին ներկայ գտնուեցան մարաքաղաքիս բոլոր օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանք, անտառաց և հանքաց տնօրէն Գուլյումճեան Վսեմ. Պետրոս էֆէնտի և Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիէլ և Կէշէր էֆէնտիները։

Վսեմ. Յարութիւն փաշա ծանոյց թէ Բ. Դուռն հարկ եղած բարեբոխութիւնները պիտի ընէ ի մասին գործադրութեան Բաթանիի օրինաց եւ յանձնարարեց առաջին թարգմաններուն որ մինչեւ մէկ շաբաթ տեղեկագրով մը ներկայացնեն այս մասին իրենց խորհրդածութիւններն, որք քննութեան պիտի առնուին։

ՊԱՌՈՆ ՏՐ ՄՈՐԲԻՒՐԿՕ

Լոյտի ընկերութեան վարչական խորհրդոյ նախագահ Պառոն տը Մորբիւրկո, որուն մայրաքաղաքս գալը ծանուցինք, ուրբաթ օրը Սէլամլըքի հանդիպին ներկայ գտնուեցաւ Պ. Ֆոռնիի հետ, և մասնաւոր մեծարանաց արժանացաւ։ Ըստ տեղեկութեանց Սոֆիի, Պ. տը Մորբիւրկո պատիւ ունեցեր է Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Կ՚ըսուի թէ կայս. կառավարութիւնը մտադիր է այդ բարձրաստիճան անձին կարծիքն առնուլ օսմանեան շոգենաւային մեծ ընկերութիւն մը կազմելու ծրագրոյ մասին։

Պառոն տը Մորբիւրկո չաբաթ օրը այցելութիւն տուաւ Օամ. կայս. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սրը Էտկ. Վինսընդի օրուն հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ եւրոպական դրամոց նախկին Տնօրէն Սրը Ռիչարդ Գրանթի հետ։ Նոյն երեկոյին, արարողապետ Միւնիր փաշա իւր Եէնիգիւղի ապարանքին մէջ հայկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Պ. տը Մորբիւրկոյի և Պ. տը Ֆոռնիի։ Երէկ գիշեր եւս աւստրիական դեսպանատան մէջ շքեղ սեղան մը տրուեցաւ անոնց ի պատիւ։

ԾՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Շաբաթ օրը Բ. Դրան մէջ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և զրաղեցաւ Ծունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդրով։ Սոյն յանձնաժողովը կը կազմէին Դատական ու Ներքին գործոց Վսեմ. նախարարք։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ուրբաթ օրն իր ապարանքն հրաւիրեց Եէնի-Տիւնեա Տիմիդրաքի էֆէնտին, որուն հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ՄԷՎԼՈՒՏ

Շաբաթ գիշեր իսլամաց Մարգարէի ծննդեան տօնին առթիւ մայրաքաղաքիս մզկիթներու մինարէները, հանրային շէնքերն և օսմանեան նաւերը լուսազարդուած էին։

Երէկ ժամ 7ին Վեհ. Սուլթանը հանդիսաւոր կերպիւ Համիտիյէ մզկիթը գնաց և ներկայ գտնուեցաւ Մարգարէի ծննդեան գրքին հանդիսաւոր ընթերցման։ Ներկայ էին նաեւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Շէյխ-իլ-Իսլամ էֆէնտին, նախարարք և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք։ Ընթերցման պահուն Արտաքին գործոց Նախարար փաշա և ուրիշ պաշտօնեայք Վեհ. Սուլթանին մատուցին Մէջիտիէի էմիրին մէկ գիրն որով կը պատասխանէր կայս. Ֆէրմանի մը՝ հրամայող թէ ամէն հոգ տարուի ուխտաւորաց հանգստութեան։ Նոյնպէս Մէջիտիէի արմատ, զոր ղրկած էր տեղւոյն Էմիրը։ Վեհ. Սուլթանն ընդունեց այդ գիրն ու պատուղը եւ նոյն պահուն կայս. պալատան մառանապետը Ն. Վեհափառութեան մատոյց Մէվլուտի օշարակն ու շաքարը, որք նոյնպէս տրուեցան բոլոր ներկայից, զինուորաց և ժողովրդեան։

Ցաւարտ սոյն հանդիսին Վեհ. Սուլթանը կայս. պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր կերպիւ։

Կայս. մասնաւոր Արկեղ պալատան մէջ կը գտնուէին բազմաթիւ օտարազգիք, որք նոյնպէս պատասխրուեցան շաքարով և օշարակներով։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԹՈՒՐԹԻՒՆ

Շիրքէթի Խարիյէի բաժնետերաց ժողովը չաբաթ օրն ի նիստ գումարեցաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ ընդ նախագահութեամբ Նախարար Վսեմ. Բաֆի փաշայի։ Ներկայ էին Եվմտական ու կայս. անձնական Գանձուն Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա, բաժնետերաք, Շիրքէթի տնօրէն Հիւսէյին էֆէնտի, վարչական խորհրդոյ անդամք և այլք։

Նոր առնուած չորս շոգենաւերու մասին վարչական ժողովոյ կողմանէ յառաջադոյն ներկայացուած տեղեկագիրը վերստին կարդացուելով, տրուած բացատրութիւնները գոհացուցիչ գտնուեցան և գրեթէ միաձայնութեամբ (բա՛ց ի չորս ձայնէ) ընդունուեցաւ։ Յետոյ ժողովը վերջին տարւոյ հաշիւները միաձայնութեամբ վաւերացուց։ Վսեմ. Յակոբ փաշա յանուն բաժնետերաց ժողովոյ շնորհակալութիւն յայտնեց Շիրքէթի տնօրէն Վսեմ. Հիւսէյին էֆէնտիի և վարչական ժողովոյ անդամոց, ընկերութեան փայլուն վիճակին համար։

Ժողովն որոշեց ձեռք բերուած 30 տարուոյ մենաշնորհին առթիւ 5000 ոսկի նուիրել տնօրէնութեան և վարչութեան միանգամայն, և ընկերութեան ներքին կանոնագրի 46րդ յօդուածին տրամադրութեան համեմատ 1000 ոսկւոյ մասնաւոր պարգեւ մը տալ տնօրէն Հիւսէյին էֆէնտիի։

Վսեմ. Հիւսէյին էֆէնտի և վարչական ժողովոյ անդամք խոստացան որ ընկերութեան յանձնառագրոյն մէջ նշանակեալ այն բարենորոգմունք, որք որ և է կերպիւ ցարդ գործադրուած չեն, պիտի գործադրուին այս տարուան շրջանին մէջ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, չորեքշաբթի օրը ժամ 10 էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10 Հալէպի մէջ 16 հոգի մեռած են հընտախտէ, Ռիհաթիյէի մէջ՝ 8, Անտիոքի մէջ՝ 4 և ի Քիլիս՝ 1։ Հինգշաբթի օրը Հալէպի մէջ՝ 6։

Սեպտեմբեր 11ին Համա գաւառակին մէջ 38 հոգի մեռած են հընտախտէ և 12ին ալ 36։

Ուրբաթ օրուան ժամ 10 էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10 Հալէպի մէջ 15 հոգի մեռած են հընտախտէ, Ուրֆայի մէջ՝ 3, Անտիոքի մէջ՝ 3 և ի Հարիմ՝ 5։

—Առողջապահական վարչութիւնը պաշտօնապէս լուր առած է Եգիպտոսէն թէ հնտախտ ծագած ըլլալու վրայ։ Նոյն երեկոյին, արարողապետ Միւնիր փաշա իւր Եէնիգիւղի ապարանքին մէջ հայկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Պ. տը Մորբիւրկոյի և Պ. տը Ֆոռնիի։ Երէկ գիշեր եւս աւստրիական դեսպանատան մէջ շքեղ սեղան մը տրուեցաւ անոնց ի պատիւ։

ՕՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳՈՒՈՐԸ

Սերպիոյ Ազգքանդր թագաւորին իկ. Պոլիս գալու լուրը կը հերքուի իբրեւ անհիմն։

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Պոլսոյ քարափանց շինութեան ծրագրերն, որք Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելէ յետոյ, Մաքսային վերատեսչութեան ղրկուած էին, այս վերջնոյն կողմէ քննուելով Բ. Դուռը վերադարձուած են յատուկ տեղեկագրով մը, որ Նախարարաց Խորհրդոյ քննութեան պիտի ենթարկուի։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼՈՅՈՅ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է յանձնաժողով մը կազմել Եվմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի Նախագահութեամբ՝ պաշտօն ունենալով հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ կարելի եղածին չափ շուտով ձեռնարկելու համար հանգստային անկեղանոցի շինութեան։ Այս յանձնաժողով, որուն կ՚անդամակցի նաեւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Բայիֆ փաշա իր առաջին նիստն ըրած է արդէն։ Առեւտրական Սենեկին նախագահ Ադրիատակէս էֆէնտի Ազարեան եւ գեր-նախագահ Ֆէրիա պէյ կայս. հրամանաւ անդամ անուանուած են այդ յանձնաժողովին։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Առողջապահական վարչութիւնը պատրաստած է ցուցակն այն մահերուն որք 1890 տարւոյ սեպտեմբեր ամսուն մէջ պատահած են ի Կ. Պոլիս։ Մեռելոց թիւը կը հասնի 762ի, որոց 433ը իսլամ, 288ը քրիստոնեայ և 41ն հրեայ։ Ընդհանուր մեռնողներուն 398ը էրիկմարդ են և 364ը կին։ 1889 տարւոյ սեպտեմբեր ամսոյն մէջ պատահած են 810 մահեր, այսինքն ներկայ տարւոյ սեպտեմբերի մէջ պատահածներէն 100ին 6·29 աւելի։ Միւսկողմէ, 1890 տարւոյ սեպտեմբերին մեռնողներուն մէջ 10 հոգին ծաղկախտի զոհ գացած են, մինչ նախորդ տարւոյ միեւնոյն ժամանակամիջոցին ծաղկախտ բռնուող չ՚կայ։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մէկ կողմէն արտաքին գործոց և առեւտրական Նախարարութեանց և միւս կողմէ Առեւտրական Սենեկին միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին՝ գործադրութեան դնելու համար վերջերս հաստատեալ այն օրէնքը որ կը պատկանի Թուրքիոյ մէջ հաստատեալ ապահովագրական գործակալութեանց ինչպէս նաեւ անանուն ընկերութեանց։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ

Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Բալիէշ ուրբաթ օրը Մեծ-Եպարքոսին ապարանքը գնաց ի Նշան-Թաշ և այցելութիւն տուաւ Ն. Բարձրութեան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Պետական Խորհրդոյ անդամ Ֆէրիա պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է քննելու համար Հանրային Պարտուց Թոդեալ հաստատութիւն 1306 տարւոյ հաշուեցոյցն ինչպէս նաեւ ցարդ չքննուած հաշուեցոյցերը։

Այս յանձնաժողովն երէկ երրորդ անգամ ի նիստ գումարեցաւ Մալիյէի մէջ և սոյն նպատակի ներկայ գտնուեցաւ Հանրային Պարտուց Վարչութեան տնօրէն Սէլիմ Մէյհամէ էֆէնտի։

Պոլսոյ նոր թղթատարատունը պիտի կառուցուի հնոյն տեղը։ Նոր շէնքը պիտի ունենայ 24 սենեակ։

—Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտի կողմն ևս ծաղկի հիւանդութիւն երեւան ելած եւ տասն օրուան մէջ երկու տղաքներ զոհ գացած են այդ պատին։

—Անցեալ օր ոստիկանութեան պաշտօնեայք Շուկային մէջ Արթին անուն մարդ մը ձերբակալեցին, երբ կեղծ դրամներ քշելու վրայ էր։

—Երէկ ի Պէշիքթաշ Աւետիս անուն կեսարացի հայ կոշկակար մը ինքզինքը ծովը նետեց, սակայն նաւավարք ազատեցին։ Աւետիս խանութը տարուելով հոն եւս կոշկակարի դանակով իւր կուրծքին վրայ երկու ծանր վէրքեր բացաւ։ ոստիկանք վրայ հասնելով անմիջապէս հիւանդանոց ղրկեցին։ Աւետիս 35 տարեկան էր, ու մտային խանգարում ունէր։

—Կուրծի ընկերութեան Էրէյլ շոգենաւն երէկ մայրաքաղաքս բերաւ 350ի չափ իսլամ ուխտաւորներ։

—Ընկղմեալ Էրթուղրուլ մարտանաւու զոհերուն ընտանեաց ի նպաստ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասած է 287,356 ղրուշի։

—Բաղաքապետութեան փաստաբան Թահսին էֆէնտի ու օգնականը Եէվգէր էֆէնտի հրաժարած ըլլալով, Թահսին էֆէնտիի յաջորդած է Սուպհի պէյ, իսկ օգնականի պաշտօնը ջնջուած է։

—Տէրսիմի սահմանակից եղող Բղիի ճամբով մինչեւ Կարին ճամբայ մը պիտի շինուի և արդէն հարկ եղած քննութիւնները կատարուելով յատակագիծը շինուած է։

—Կարապետ անուն ձիավար մը ի Գարթալ երկաթուղւոյ պաշտօնէից հետ վիճաբանութեան մը բռնուելով յանձն առեր է անկից մինչեւ Մալթէպէ վազելով երթալ կառախումբին հետ։ Պաշտօնեայք խոստացեր են 5 ղրուշ տալ եթէ յաջողի։ Կարապետ անցեալ օր իւր խոստումը կատարեր է Գարթալէն մինչեւ Մալթէպէ վազելով երթալով և կառախումբէն առաջ կայարան ժամաներ է։

ԶԵԿՈՅՑ

Շատ մը գաւառներէ եղած դիմումներու եւ հարցմանց ի պատասխան, կը փութանք յայտնել թէ թրքախօս գաւառաց համար մեր յօրինած Վարժարանի անուն գրքերու Ա. մասն երկրորդ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է արդէն եւ կը պարունակէ խոստացուած Գրաբարէ-Ռէնէ օրէնքներն որք յատուկ խնամքով պատրաստուած են եւ նորավարժից համար յոյժ օգտակար։

Թէպէտ Վարժարանի Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Մէրճան, Մարգարեան գրատունը, սակայն Փոքր Ասիոյ ներքին գաւառներէն, հին հաշուոց կարգադրման կամ նոր գնմանց համար, պէտք է դիմեն յԱֆիոն-Գարահիսար առ Արժ. Տէր Մարտիրոս քհնյ. Հազբրեան, ներկայացուցիչ մեր եւ գործակալ Վարժարանի։

Առիթ կը համարինք շնորհակալութեան հարկ մը հատուցանելու առ Ն. Արժանապատուութիւնն որ, կրթասիրական եռանդեամբ, հաճեցաւ ի սկզբանէ անոնք բարոյապէս եւ նիւթապէս ատարել մեզի ի գլուխ հանելու սոյն ձեռնարկներն, եւ որ այս անգամ եւս յանձն առած է նոյնը, Վարժարանի երրորդ և վերջին մասին հրատարակութեան առթիւ, որում կը ձեռնարկուի առանց այլ եւս յապաղման։ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

Սամսոն, 7 հոկտ. 90

ՄՈՒԽԱՊԷՐԱԹ Վ. ԸՍԹԸԼԱՀԱԹԸ ԹԻԻՃԱՐԻՑԼ

Correspondance & Terminologie commerciales

Վերոյգրեալ վերնագրով և Տաճկերէն ու Գաղղիերէն լեզուով ու տառերով, Կայսերական առեւտրական Համիտիէի վարժարանի Նախկին ուսուցիչ Գրիգոր էֆէնտի Զօպոյի այս երկասիրութիւնն ըստանալու վրայ է։ Ուրեմն եւ հինգ հարիւր էջերէ բաղկացեալ սոյն գիրքը քսան հատուածի մէջ զանազան առեւտրական նամականեաց՝ պայմանագրութեանց՝ պարտամուրհակներու՝ փոխանակագրոց և այլն օրինակներ ինչպէս նաեւ առեւտրական կարեւոր և ընտիր բառերու, ասացուածոց բառարան մը կը պարունակէ։ Իր տակին մէջ մէկ հատիկ եղող վերոյիշեալ աշխատասիրութիւնն՝ որոյ թուրքերէն թարգմանութեան մէջ մեծ ճշդութիւն պահած է՝ ոչ միայն ուսանողաց սոյն երկու լեզուներն իրարու բաղդատելով լաւ և դիւրին կերպով սորվելու միջոց մ՚է, այլ նաեւ գործածական նամակներու ընդարձակութեամբ վաճառականաց իրենց առեւտրական առնչութեանց մէջ մեծ դիւրութիւն կ՚ընծայէ։ Այս կրկին տեսակէտով կարի օգտակար եղող սոյն գիրքը կը գտնուի գլխաւոր գրավաճառաց քով։

177 5—10

ՀԵԳԱԴՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ Ի ՄԻՏԼՈԹԻԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 հոկտ.— Իւր ընտրողաց առջեւ յԷխիմպուրկ արտասանեալ առաջին բանախօսութեամբը, Պ. Կլատսթոն Անգլիոյ հետ Իռլանտայի արդի միութիւնը բաղդատեց հիւսիսային Իտալիոյ քառակայ բերդերուն Աւստրիոյ ձեռքը գտնուած ժամանակին հետ։ Աւստրիացիք միշտ կը յայտարարէին թէ չեն կրնար ձեռք հանել այն քառակայ բերդեր։ Ասոնք այժմ Իտալիոյ թագաւորութեան մէկ գաւառը կը կազմեն, որ երբեակ նիզակակցութեան հետ դաշնակից է ի պաշտպանութիւն դաշնակից Տէրութեանց և ընդ նոսին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ երկրային ամբողջութեան։

ԼՈՒԾՈՒՄ ԻՏԱԼԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ

ՀՌՈՄ, 25 հոկտ.—Պաշտօնական օրաթերթը կը հրատարակէ երեսփ. ժողովոյ լուծումը տրամադրող հրամանագիրն։ Ընդհանուր ընտրութիւնք նոյմ. 23ին և համեմատականի մնացեալ ընտրութիւնք նոյմ. 30ին տեղի պիտի ունենան։ Նոր խորհրդարանը պիտի գումարի դեկտ. 10ին։

ՄՈԼԹՔԷ

ՎԻԵՆՆԱ, 25.— Վիեննայի քաղաքային խորհուրդը մտրժեց հակաչեհական և հակազատական անդամոց առաջարկն որք կ՚ուզէին խնդակցութիւն ղրկել Մոլթքէ կոմսին իւր ծննդեան 90րդ տարեդարձի հանդիսից առթիւ։

ՖՐ

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

ՀՌՈՄ, 25· —Զրոյց կայ թէ Աւստրիոյ կայսրուհւոյն ի Հռոմ այցելութեան նպատակը պիտի լինի համոզել Լեւոն ԺԳ պապն որ չհակառակի Ֆրանսայ Եղբչ կայսեր Հռոմ մտնելուն պէս Ումպէրթօ թագաւորին հետ տեսակցութեան։ —Խօսք կայ թէ այս տեսակցութիւն երկուց վեհապետաց տեղի պիտի ունենայ ի մօտոյ։

Ի ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔ, 25· —Քաղաքն հանդարտ է այժմ։ Ամենուրեք բարեկարգութիւն կը տիրէ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

ՀՌՈՄ, 25· —Պ· Լամոնտօ Մաեոր, արտաքին գործոց նախարարի քարտուղարն, անուանեցաւ խորհրդական կ· Պոլսոյ իտալեան դեսպանատան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՐԵԾԱԼ ՄՈԼԹՔԷ

ՊԵՐԼԻՆ, 26·—Բսան հազար մարդիկ, Պերլինի ժողովրդեան ամէն դասակարգերէն, երէկ իրիկուն ջահագնացութիւն մը ըրին կոմս Մոլդքէի ապարանքին առջեւ։ Մարեշալը, պատասխանելով կարգադիր յանձնախմբին նախագահին բանախօսութեան, շնորհակալութիւն յայտնեց Պերլինի քաղաքացւոց փայլուն ցոյցին համար, ըսելով թէ Գերման կայսրութեան վերահաստատումը՝ Վիլհելմ մեծ կայսեր գործն է։ Գերմանիա կրնայ հպարտանալ իր մայրաքաղաքով, ուր հայրենասիրական գաղափար մը կը բաւէ՝ ի մի հաւաքելու համար բոլոր քաղաքացիներն։ Ցաւարտ բանից, ըսաւ· «Կ'ընդունիմ այս ցնծութեան ցոյցերը յանուն Գերմանիոյ և յանուն գերման ժողովրդեան։»

(Կոմս Մոլդքէի հանդէսին վերաբերեալ մանրամասնութեանց հեռագիր դեռ չէ հասած· Ծ· Գ·)։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 26 հոկտ·—Նախարարաց խորհուրդը կ'զբաղի օրինագծով մը, որով բերդաքաղաքները պարտաւոր պիտի ըլլան մշտնջենաւոր պարենաւորման դրութիւն մը կազմակերպելու։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 26·—Խորհրդարանն ի նիստ հրաւիրուեցաւ Նոյեմբեր 25ին։

ՓՈԹՈՐԻԿ Ց'ԱՄԵՐԻԿԱ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 26·— Մեծ փոթորիկ մը ծագեցաւ արեւելեան ծովեզերքին վրայ և մեծ վնասներ պատճառեց· Թորէքսի (Բանսաս) մօտ, ճեպընթաց կառատաքարշ մը իր գծէն դուրս հանեց· շատ ուղեւորներ մեռան կամ վիրաւորեցան։

ԱՆԶՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՀՈԿՏ· 26ի

ԼԱ ՀԷ·—Պետական Օրագիրը կը հրատարակէ բժշկաց մէկ զեկոյցը, հաստատող թէ հակառակ թագաւորին այժերուն տը կարացման և առողջութեանը անգոհացուցիչ վիճակին, մտաւորական կարողութիւնք կը շարունակեն։

ԲԵՌԼԻՊՈՒՐԿ·— Նիքոլա Նիքոլայեվիչ մեծ դուքսն երէկ տագնապներ ու նուազումներ ունեցաւ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ԱԹԷՆՔ, 26. (Ա· Հ· Գ·)—Երէկ Ցունաստանի և Ֆրանսայի միջև ստորագրուեցաւ առեւտրական առաջամեայ կարգադրութիւն մը, բոլորովին Ֆրանսայի նպաստաւոր։ Այս լուր յոյժ լաւ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ քաղաքական աշխարհի մէջ։

ՄԻԼԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 26 (Ա· Հ· Գ·)—Այսօր կը հաւաստեն թէ Միլան թագաւոր ընդունելներ է վերջապէս Խնամակալութեան առաջարկներն։ Հետեւաբար, Միլան թագաւորի կը պատրաստուի Պելկրատէն մեկնելու յարտասահման։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ՂԱԼԱԹԻՈ, 15 Հոկտ·

Օսմանեան Քօնսօլիտ

Երէկ երեկոյ գոց· (Մէջց· Ի· Ամէր		19 23
Ամսուան բացուելցու		19 23
Այս օրին	»	19 24
Թիւվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		80
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՌԱՔԵԼԱԳԻՐ

Փոխառութիւն	Ա· Ամէր	40 3/4
»	Բ· »	22 11/16
»	Գ· »	19 24

ԲԱԺՆԵՑՈՒՄՔ

Սուէզի Ջրանցք	Անգլ· Լ·	5 2
Քրեթի Ջրանցք	Օսմ· »	9 25
Պանք ոք Գոնս	» »	6 36
Սուս Շանժ եվրէօր	» »	4 35
Թրամուէյ	» »	525
Բուռլիլ երկաթուղի	ֆր	78 1/4
Բասմեհուղի Լամբրոսի	Գ· կ·	152

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	գրչ·	100
20 Ֆրանկնոց	»	87 1
Անգլիական ոսկի	»	109 37
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107 20
Իմպերիալ	»	91 30
Քրեմից	»	51 10
Բուռլիլ Թղթագրամ	»	7 61
Մէճ· արծաթ· (մարք)	»	107 33
Վեցնոց	»	103
Շիլինգնոց	»	102 20
Մէթալիք	»	100 10
Թասքիկ	»	13

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 25 Հոկտեմբեր, ժամ 3 վայր· 40 դրեկա

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	94 20
» » 4 1/2 %	106 20
Օսմանեան քանսոլիտի Մէրի դ·	18 27 1/2
Սմանեան երկաթուղի	78 75
» Բեժիի քամէնթուղի	11 25
Պանք Օթոման	618 12 1/2
Դրեսէր Լիոնէ	773 75
Արտասահման Ռանթի 5 %	94 05
Հելլենական 5 %	470
Բրիտանական Թիւրք (1890)	406 87 1/2
Եգիպտական միացեալ	492 87 1/2
Պանք ոք Բարի	858 75
Օսմ· մաքս· արժէթուղթ	455
Սուէզի ջրանցք	2388 75
Սպանիական արտաքին	75 3/4
Ռիո Թինթո	616 25
Մէճիտիսիս	696 25
Զէր Լանտրսի վրայ	25 28 1/2

Լոնտոն, 25 Հոկտ· ժամ 6 վայր·— Երեկոյ

Ռենտէ		95 9/16
Սուս	» Մէրի դ·	17 7/8
»	» » Ա	40 3/4
»	» » Բ	22 11/16
»	» » Գ	17 7/8
Բոնուսներ Թիւրք 1877		10 0
Պանք Օթոման		14 7/16
Եգիպտական միացեալ (բանքիէրներ)		97
» առանձ· (բրիմիէրներ) Նոր		90 5/8
Ռուսական Ռանթի		— —
Ջօհանիսպուրգ (փոխառ· Բուրիլ)		102
Հելլենական 5 %		75 1/4
Մոնտիվիդեօ »		95 9/16
Ռուսական 1889		97 1/4
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ		25 28

Վիեննա, 25 Հոկտ· ժամ — վայր· —

Օսմանեան երկաթուղի	37
» Բեժիի քամէնթուղթ	135 25
Փոխառութիւն Լանտրսի վրայ	115 20

Պերլին, 25 Հոկտ· ժամ — վայր· —

Փոխառութիւն Լանտրսի վրայ	20 35
Բուռլ Թղթագրամ	247 50
Օսմանեան երկաթուղի	78 80
Օսմանեան քանսոլիտ Մէրի Դ·	18 20

Բարիզ, 25 Հոկտ· ժ·— վ· — Երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	94 12 1/2
Օսմանեան քանսոլիտ Դ·	18 20
Օսմանեան երկաթուղի	78 75
Օսմ· Բեժի	312 50
Բրիտանական Թիւրք	406 75
Օսմ· Մաքս· արժէթուղթ	455
Պանք Օթոման	615 62 1/2
Ռիո Թինթո	615

ԱԴԱՄԱՆԴԸ

Տակաւին սեղանէն ելած չէինք, գբեթէ տասներկու բազմականներով, ընտիր սուրճ մը խմելու վրայ էինք, սուրճ մը՝ որ յիրաւի սակաւապէտ ընթրիքի մը կը յաջորդէր, այո՝ ճիշդ է··· բայց ընտիր իր պարզութեան մէջ և կատարեալ գիտութեամբ կարգադրուած։

Ցարդանքներ մատուցինք տանր տիրուհւոյն։ Ցեռոյ խոհանոցի վրայ խօսեցանք, անկէ ետքը խօսակցութիւնը դարձաւ։ Հարեւանցի մը անցան քաղաքականութեան վրայ, եւ, ուր ուրեմն արուեստի վրայ աւելի կամ նուազ հաստակ օրինակներ փոխանակելէ ետքը, գրականութեան և ամուսնութեան խնդիրներու վերայ սկսան խօսիլ, և բնական անցմամբ հասան օժիտի, պռոյգի, արծաթեղինաց եւ ադամանդի վրայ խօսելու։

—Մարգարիտը աւելի կը սիրեմ քան թէ ադամանդը, ըսաւ կին մը որ քովս կը գտնուէր։

—Ես··· ըսաւ տանը տիրուհին, նախաժեմար կը համարիմ ադամանդը եւ ասոր համար իմ ապացոյցներս ունիմ··։

—Օ՛հ, պատմութիւն մը, ըսաւ մեզմէ մէկը··· պատմեցէք։

—Իրա՞ւ, կ'արժէ՞։

—Այո՛··· այո՛··· պատմութիւն··· ըսին սրտանց բոլոր կոչնականներ։

—Լա՛ւ··· բայց խօսքս կուտամ ամուսնոյս։

—Կ'ընդունիմ զայն, ըսաւ Հաների Մարպէլ, մեր ասպնջականը··· Եւ սկսաւ։

«Այն ատեն երիտասարդ էի դեռ, իմ գործերուս մէջ ազատ, եւ երեկոյին պարապոյ ժամերուս մէջ ինքզինքս կը զուարճացնէի, որովհետեւ օրուան ամբողջ ժամերս Պ· Տիւռանի գրասենեկին մէջ սպառած էին··· Պ· Տիւռան սկզբանց եւ աշխատութեան վրայ հաստատամիտ նոտար մը էր՝ որ իր գրագիրներէն կը պահանջէր ոչ միայն մշտատեւ արթնութիւն, այլ նաեւ պատկառոտ կեցուածք եւ բարեքիչ ընթացք։

Գիշեր մը բազմաթիւ բարեկամներով ճաշի էի եւ հոն նստած էի խնդալու ու խմելու համար միայն, երբ առաւօտեան ժամը երկու հնչէր· որոշեցի տուն դառնալ։

Օդը շատ գեղեցիկ էր· կը խորհէի թէ ոտքով երկայն ճամբորդութիւն մը ապէկ պիտի գար ինձ եւ պիտի հանդարտեցնէր իմ գրգռեալ ուղեղս· կամաց կամաց քայլերս դէպի տուն ուղղեցի, Մալզէրպ պուլվարէն իջնելով· երբ Սէն Օկիւսթէնի բարձանց վրայ հասայ, ոտքերուս տակ բան մը տեսայ որ կը փայլէր· Մռեցայ եւ առի զայն··· Ադամանդեայ օղ մըն էր, հոյակապ ադամանդ մը··· եւ անշուշտ թանկագին։

—Վա՜յ սատանայ, մտածեցի թէ բան մը գտայ։—Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այս գոհարը այս տեղ կորսուի։

Մեքենայարար աչքերս վեր առի· Այն տանը որուն առջեւ կը գտնուէի, երրորդ յարկի պատուհանները լուսաւորուած էին· Ականջ դրի և երգեհոնի մը ձայն լսեցի· Այլուստեք, կառքերու շարք մը կեցած էր դրանն առջեւ։

Այլ եւս կասկած չ'կար,—վերը երեկոյթ կար և ադամանդը հրաւիրեալներէն մէկուն էր։

Վայրկեան մը յօժարութիւն ունեցայ օղը դռնապանին յանձնելու··· Բայց ի՞նչ վստահութիւն կրնայի ունենալ դռնապանին պարկեշտութեան վրայ։

Քանի մը վայրկեան մտածեցի· Երեկոյթի վայելուչ ձեւով հագուած էի··· Ի՞նչ բան արգելք կ'ըլլար ինձ վեր ելնելու համար։

Որոշեցի և կատարեցի· Դուռը զարկի··· Բացին ինձ··· Եւ երրորդ յարկը ելայ։

Բոլոր դռները բաց էին—սրահներու պարախառնութիւն մը—լոյսեր—ոսկիներ պարողներու զոյգեր՝ որք կը դառնային ի ձայն յանկուցիչ վալսի մը, վայելուչ հագուած պարոններ դրանն առջեւ կեցած և իրենց մէջ տեղ չրջապատած էին բաւական տարիքոտ կին մը մերկապարանոց, որ կը խօսէր ժպիտը չրթանցը վրայ իր բազմաթիւ հիւրերուն հետ։

Տանը տիրուհին ըլլալու էր անշուշտ։

—Տիկին···

—Ա՜հ, պարոն, ձեր երեւնալը այս ի՞նչ հաճոյական բան է···

Սրտագին ձեռքս սեղմեց···

Ուզեցի բացատրութիւն տալ·

—Տիկին, կ'աղաչեմ, ներեցէք ինձ···

—Այո՛··· Այո՛··· որովհետեւ ուշ կուգաք· Կը հասկնամ, կը ներեմ ձեզ··· Բայց չուտ ըրէք որ զձեզ մանկամարդ աղջկան մը ներկայացնեմ։

—Բայց· Տիկին···

—Օ՜հ, դիմադրութիւն չ'ըլար· Ուշ գալ··· Ինչ և իցէ··· Բայց չպարե՞լ··· Ահաւասիկ ինչ որ ներելի չէ···

Նորէն ջանք մը ըրի բառ մը ըսելու, բայց, մանկամարդ աղջկան մը առջև տարուած գտայ ինքզինքս և ստիպուելով սովորական նախադասութիւնն արտասանեցի·

—Օրիորդ, կը համբի՞ք պատուել զիս այս վալսը միասեղ դառնալով·

—Յօժարութեամբ, պարոն···

Եւ սկսայ դառնալ սրահին մէջ։

Բա՜հ, կը խորհէի··· անշուշտ պիտի գտնեմ վայրկեան մը միջոց բացատրելու համար այդ բաները։— Առ այժմ զուարճանանք··· ահաւասիկ ինչ որ լաւագոյնն է։

Եւ ինքզինքս զբօսցնելու համար սկսայ խօսիլ պարակցիս հետ։

Պարակիցս շատ սիրուն էր· Խարտեաշ, աշեղ և խաժակն, վայելչահասակ և յափշտակիչ վալսող մը։

Խօսակցութիւնը սկսայ ինչպէս որ կըրցայ, նայս պարանդիսին վրայ խօսելով, յետոյ պերճ արդուզարդներուն զոյս հոն կը տեսնէինք։

Վալսը լմնցաւ, պարակիցս իր տեղը տարի և տանը տիրուհին գտնել փորձեցի· Սրահին մէկ անկիւնը տեսայ զինքը, բայց այնպէս շրջապատեալ և բազմազաղ կ'երեւէր իր հրաւիրեալներուն մէջտեղ որ չկրցայ անոր մօտենալ։

Այն ատեն սենեակները պտտեցայ, ծանօթ դէմք մը գտնել ջանալով։— Բայց ամենքն ալ անծանօթ։

Երգեհոնը, որ վայրկեան մը դադրած էր, նորէն սկսաւ։

Բոլքա մը կը զարնէին։

Պարակիցս տակաւին իր տեղն էր· Մոտեցայ ու թեւս իրեն երկարեցի։

Շատ զարզութեամբ տեղէն ելաւ, եւ ազնիւ երախտագէտ ակնարկ մը ձգեց վրաս զինքը առանց պարի չթողելու համար ունեցած հոգածութեանս մասին··· և սկսանք դառնալ։

Այս ժամուս արդէն բարեկամ եղած էինք պզտիկին հետ· Նա գոհ էր իր վրայ մտածելուս համար և ես երջանիկ ինձ խօսակից մը ունենալուս։ Պատեցանք։ Ցեռոյ պիւֆէն տարի զինքը։ Ցեռայ որ լաւ ախորժակ ունէր, ուստի լաւ բնաւորութիւն··· և այս դիտողութիւնը անոր մասին իմ համակրութիւնս աւելցուց։

Երբ վերստին մեծ սրահը կուգայինք, վալս մը կը նուագէին··· իրա՜ւ որ··· Գիլէռի թեւը բռնած էի (հիմա ալ իր անունը գիտէի) և մենք ալ սկսանք դառնալ թռուցիկներու պէս···։

Պատուական էր այս վալսը··· Գիլէռ, քիչ մը մարմնած նուագեալ, այլ ճաճանչագեղ, թեթեւութեամբ գլուխը ուսիս վրայ կը ծռէր··· իր ճակտին խոզոպիքներուն երեսիս քսուիլը կ'զգայի··· եւ կը փարձուէի իրեն ըսելու թէ չատ սիրուն կը գտնէի զինքը··· և դարձեալ աւելի սիրուն քան···։

Նոյն վայրկենին, բաւական տարիքոտ մարդ մը ինձ մօտենալով ըսաւ· «Պարոն··· բան մը կարսնցուցած է՞»

Արդարեւ, ադամանդը գրպանէս ինկած էր։ Գեռին ծռեցայ և առի զայն։

—Շնորհակալ եմ, պարոն, ըսի··· ու նորէն սկսայ պարել։

Վալսին յաջորդեց մազուրքա մը, յետոյ դարձեալ վալս մը··· Գիլէռը միշտ թեւս ունէի, երջանիկ էի զայն քովս ունենալուս և հպարտ՝ տեսնելով որ ամբոխորդ տպաւորութիւն մը չէի ձգեր իր վրայ։

Միշտ վալսելով և արդէն սիրահար, նշմարած չէի որ չրջանակ մը կազմած էին շուրջս։

Շատ մը չշուկներ ականջիս կուգային··· բայց բոլորովին անձնատուր իմ պարակցիս, ուշադրութիւն ըրած չէի անոնց։

—Բայց ո՞ւր է հայրս, ըսաւ յանկարծ Գիլէռ։

—Հայրերնի՞դ, օրիորդ, կ'ուզէ՞ք որ միասեղ փնտռենք զայն։

—Ցեռարութեամբ պարոն· ակէ զատ դիւրաւ պիտի ճանչնաք զինքը, նա է որ հիմա խօսեցաւ ձեզ հետ երբ բան մը ձգած էիք գետինը։

Այս վայրկենին, մեր սրահին բոլոր դռները կարծես թէ կախարգութեամբ գոցուեցան, եւ մէջքը գօտի կապած պարոն մը ներս եկաւ։

Մեր պարոնը, Գիլէռի հայրը, կ'ընկերանար իրեն եւ դիս անոր ցուցնելով։

—Այո, պարոն ոսպիկանապետ, դող մը է այս մարդը, ըսաւ։ Հիմա, իր բռնկոնակէն ադամանդի մը իյնալը տեսայ։ Եւ կարծելով որ հրաւիրեալի մը, տանը մէկ բարեկամին հետ էր գործս, առաջին շարժումս եղաւ երթալ իրեն ծանուցանել··· ինչ որ բրի։ Անմիջական եւ տեղային շարժումով մը ադամանդը գրպանը դրաւ··· Բայց ոչ այնչափ չուտ որ չ'կրնայի ճանչնալ թէ կնոջս մէկ ադամանդն էր։—Բան մը չըսի եւ իսկոյն գացի կինս գտնել··· Ճշդիւ այն ադամանդը կը պակսէր ականջէն։—Տանը տիրուհին կը հարցուփորձեմ··· Նա չ'ճանչնար այդ պարոնը։ Ուրիշներուն կը հարցնեմ··· Ոչ ոք կրցաւ անոր անունը ինձ ըսել···

Ոստիկանապետը ուսիս դպչելով·

—Ետեւէս եկէք, ըսաւ···

Ուզեցի պատասխանել···

—Անօգուտ է պարոն։ Պաշտօնատեղին պիտի տաք ձեր բացատրութիւնները···

—Բայց···

—Ետեւէս եկէք, կ'ըսեմ ձեզ···

Վերջապէս բարկացայ··· և օձիքս ազատելով անոր ձեռքէն։

—ԼՕՀ, ա՜ռ ալ· հանգիստ պիտի թողո՞ւք զիս···

—Օ՜հ, հիմա ալ ընդդիմութի՞ւն, կը ծանրացնէք ձեր վիճակը, բարեկամս։

Ոստիկանապետը նշան մը ըրաւ եւ երեք բարձրահասակ մարդիկ, քաղքենիի զգեստ հագած ոստիկաններ, վրաս ցատքեցին և զիս տարին առանց թողելու որ դիմադրեմ։

Սակայն դռնէն անցնելէս առաջ, կըրցայ նորէն ետեւս դառնալ և իմ վերջին ակնարկս Գիլէռի համար եղաւ։

Կիրերը բնազդում մը ունին որ ոստիկանութեան ամէն նրբամտութիւնները ի դերեւ կը հանէ։ Խեղճ սիրելի աղջիկը կրցած էր հասկնալ թէ ի՞նչ ցաւագին եւ վհատեալ բան կար այդ նայուածքին մէջ···։

Ինձ համար ուռնեցաւ գլխու խռնարհում մը ու ժպիտ մը յորում կրցայ կարդալ այնպիսի պայծառութեամբ սա նախադասութիւնը որ կարծես թէ արտասանած էր· «Օ՜հ, քաջութիւն, ես վստահ եմ որ դուք բարի և պարկեշտ մարդ մըն էք։»

Դիշերը ոստիկանատունը անցուցի· ոստիկանապետն թշնամանեալ, ոստիկաններն թշնամանեալ, և ամենէն գէշ տեսակ գողերուն մէջ խառնուած։

Հետեւեալ օրն ամէն բան երեւան եկաւ։ Իմ վրաս տեղեկութիւն առած էին։

Ֆրանսայի մէջ այնպէս եղած է որ յաճախ ամբաստանեալն ու յանցապարտն իրարու հետ կը չփոթուին։

Երբ գրասենեակս ներկայացայ, Պ· Տիւռան գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ ինձ որ հետեւեալ նախադասութեամբ վերջացաւ· «Կը տեսնէք, բարեկամս, հիմա ձեր ներկայութիւնը գրասենեկիս մէջ յաճախներուն համար ճախորդ ազդեցութիւն մը պիտի ընէ։» Կարծեմ ձեզի ըսի թէ Պ· Տիւռան սկզբանց վրայ հաստատամիտ նոտար մըն էր։

Խոնարհեցայ եւ մեկնեցայ դիւանատունէն,— բայց այն ատեն հարստութիւն չունէի և մեծ պէտք ունէի գործ մը գտնելու։

Գիլէռի հօրն անունը սորվեր էի· գիս ամբաստանողը, Տուռս փողոցին մէջ հարուստ սեղանաւոր մըն էր։ Գացի գտնել զինքն եւ բացատրեցի վիճակս։

—Պարոն, ըսի իրեն, կարսնցնել տուիք իմ պաշտօնս։ Զայն չեմ ուզեր ձեզմէ, բայց պայմանաւ որ ուրիշ մը ձեռք ձգելու համար օգնէք ինձ։

—Շատ իրաւացի է, պատասխանեց։ Պ· Տիւռանի քով ի՞նչ կը շահէիք։

—Երկու հազար չորս հարիւր ֆրանք։

—Ես, երեք հազար կուտամ ձեզ իմ գրասենեկիս մէջ։

Երեկոյին սեղանին վրայ, սեղանաւորը, հիմա իմ տէրս, պատմեց իր ընտանեաց մէջ թէ իր վարչական պաշտօնէից թուոյն վրայ նոր յաւելուած մը եղած էր։

Կարծած էր թէ երեք հազար ֆրանք ինձ չնորհելով շատ մեծ ցցուցած էր ինքզինքն, ես ալ իրեն պէս կարծած էի թէ այդ հաստատումը բաւական շատ էր··· բայց կ'երեւի թէ Օր· Գիլէռ նոյն կարծիքէն չէր։ Լաւագոյնը փափաքեաւ ինձ համար··· Այնպէս չէ՞··· սիրելի կինս։

Եւ Հաների Մարպէլ տեղէն ելնելով, սեղանին շուրջը դարձաւ և գնաց փարիլ տանը տիրուհւոյն։

—Ներողութիւն, ըսաւ, խօսքը մեզ ուղղելով, այս ամուսնական սիրազեղ խնդաղաստանաց համար, բայց մեր մէջ սովորութիւն է այս··· Ամեն անգամ որ այս պատմութիւնը կ'ընեմ, կը փարիմ կնոջս··· Եւ ահաւասիկ անոր համար է որ այնպէս մը կը կարգադրեմ որ կարելի եղածին չափ յաճախ կարենամ պատմել զայն

ԺԻՒԼԻԷՆ ՊԼԻՆ ՏԸ ԹԻՒՌԻԲ
Թարգմ· Աննիկ

ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ Գ· Ֆ· ՄԱՐԳՈՒ ԿԳ ԴԻՍՊՈՅԼԵՊԻՆ, ՊՈՅՏԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ
ԳԱՂԻԼԵՐԷՆ Ի ՀԱՅ ԹՈՒՐՔԱՀԱՅԵԱՆ
ՅՕՐԻՆԵԱՑ Ռ· Ց· ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
ԳԻՐՆ Բ· Տարագ· Հոխանեան Ա ԼՂԵ·

Ամբողջ է մեծադուն հերձակին այս գրքին ներքին քանի որ տարէն մեր ընդունելութիւնն գտած եւ Ա· Տարագրութիւնն եւս սուղ քանակներ մը ստացած է։

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ
ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ Ի Ց· Գ· ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆԷ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ· Պոլսոյ և շրջակայից, յատակագիծ պատկերով Վ·ոփոխ·— Աշխարհագրութեան ուսումն՝ բան նորագոյն մեթոտի տեղագրութենէ սկսելու համար անշրջանեալ գասագիրք մ'է ի պէտս Պոլսոյ վարժարանաց· կը ծառայէ նաեւ իբրեւ ընթերցանութեան գիրք ժողովրդեան· գրքի մարգոյ համար ունի Յաւելուած մը Կ· Պոլսոյ խաներուն ընդհանուր ցուցակը 100 փմ·

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Նախապատրաստական դասագիրք· Բնական, Ընտանական և Քաղաքական· Բ· տպագրութիւն հիմնովին բարեփոխեալ և ճոխացեալ՝ մանկավարժութեան նորագոյն պահանջմանց համաձայն· Պատանւոյ ընդարձակ կը խօսի Օսմ· Պետութեան, ինչպէս նաեւ գրացի երկիրներու· Կազմեալ է Պարսկաստանի վրայ· 3 ղրշ·

ԹՈՒԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Նախապատրաստական Դասագիրք· Մտաւոր և Գրաւոր· Դ· տպագրութիւն·— Պանկավարժական նոր և գիւրաւոյց եղանակաւ պատրաստուած և մանկական բազմաթիւ պարզ եւ ընտանի խնդիրներով ճոխացած· 3 ղրշ·

ԹՈՒԱՑԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր դասագիրք· Տեսական և գործնական· Պանկավարժական նոր և գիւրաւոյց եղանակաւ և պարզ ու գիւրընթացիկ տպագրութեամբ պատրաստուած· կը բաժնուի երեք մասերու·

ՄԱՍՆ Ա·—Զորս գործողութիւն ամբողջ թուոց, 650ի մօտ հրահանգներով և գործնական խնդիրներով· Բ· տպագրութիւն բարեփոխեալ և ճոխացեալ 4 ղրշ·

ՄԱՍՆ Բ·—Զափք, կշիռք և գրամք· Տասնորդական կոտորակք, Յատկութիւն թուոց· Հասարակ կոտորակք· Թուրքիոյ հին և նոր չափուց և կշռոց բազդատութիւն· Նոյն չափուց և կշռոց գիներուն բազդատութիւնք· մօտ 500 հրահանգք և գործնական խնդիրք· Ագիւսակք· 4 ղրշ·

Ա· և Բ· ՄԱՍՈՒՆԵՐ միասին՝ կազմուած 7 1/2 ղրշ·

ՄԱՍՆ Գ·—(Մասնայ Ներքին·) 140

Հեղինակին հասցէն· Յովհան Գ· Փալագաշեան, կ· Պոլիս Ուզուն Չարշը-պաշը, Փորագրչ Երուանդ էֆ· Փալագաշեանի խանութը, թիւ 402 2—20

ԴԱՐԲՆԱԼԵԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆՈՒԱՆՑ
Գին 3 ղրուշ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊԷՏՍ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ
Գին 7 1/2 ղրուշ

Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարանաց մէջ քանակագիտութեան ուսուցիչ Դարթայլեան Երուանդ էֆէնտիի աշխատասիրած այդ երկու թուաբանութիւնք կրթական արդի ծրագրին համաձայն պատրաստուած են եւ Պատուելի Ուսումնասիրէն գնահատելով վաւերացած և գրեթէ բոլոր վարժարանաց մէջ մուտ դտած են· ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆն՝ որ իւր 40 են աւելի վարժարանաց պէտք եղած դասագրոց ընտրութեամբ այնքան խստապահանջ է, մեծապէս գնահատելով այդ դասագրքերն ընդունած է իւր վարժարաց մէջ եւ այս իսկ կատարեալ երաշխիք մ'է Գարթայլեան թուաբանութեանց ընթերցողին մեթոտն եւ կատարելութեան։

Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով· 152 16—20

Ն· ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ԵՒ Լ· ԱՐԱԼԱՆԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
Կ· Պոլիս, Պահճէ Գարու Թաշ խան, թիւ 4, պահականոցին ճիշդ դիմացը

Այն նոր հաստատուած Մթերանոցին մէջ կը գտնուին քիմիական, դեղագործական և անասնաբուժական ամէն տեսակ նիւթեր, քաուչուկ զանազան գործիքներ, ընտիր հին քսենաք, բժշկական գիներներ եւ եւ·

Վարժարանաց քիմիական աշխատանոցի (laboratoire) համար, ապակեայ ամէն տեսակ գործիքներ, analyse համար յատկապէս բերել տրուած քիմիական մաքուր նիւթեր ևս կը գտնուին· ըստ յանձնարարութեան բնական պատմութեան ամէն ճիւղին վերաբերեալ իրական նմոյշներու հաւաքածոյներ ևս բերել կը տրուին· Մանրէներուն հոդագործական ուսումնասիրութենէն վկայեալ հոդագործ Նշան էֆ· Գալֆայեան պատրաստ է միշտ, սոյն առարկայից գործածման համար, պէտք եղած բերանացի բացատրութիւնները տալ ամենայն սիրով· Վարժարանաց Տեսչութիւնք և ուսանողք խիստ գոհ պիտի չլինին մեզ դիմելով·

Դեղօրէից թարմութիւնն, գներու չափաւորութիւնն և ուղղուած յանձնարարութեանց փութով և ամբողջովին կատարումն, խիստ գնահատելի ըրած են արդէն այդն նոր հաստատութիւնն· Կը հրաւիրուին տեղացի և գաւառացի դեղագործք, դիմել մեր մթերանոցն և անձամբ հաստատել այդ առաւելութիւններն·

Գաւառներէն առնուած փոքրաքանակ յանձնարարութեանց համար օսմանեան նամակագրոյմ եւս կ'ընդունուի·

109 18—24

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Թ· Փ· Ի· — Պ· Շ· Ի·

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՉԵՌՆԱԾՈՒՆ
ԲՐՈՖԷՍԷՈՐ ՊԷՔԷՐ

Որ Եւրոպայի մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Նմանօրինակ որուեստագիտաց մէջ և որ մէկ քանի վեհապանծներէ պատուանշան ստացած է, այս անգամ մայրաքաղաքս եկած է Պատսիլէն, ուր պատիւ ունեցած է Ներկայացումներ տալու կայսերական արքունեաց առջեւ։ Բրոֆ· Պէքէր եկած է իւր ամբողջ խաղովք, որ կը բաղկանայ

14 —ԷՆԷ՝ ՀԱՅ 9 ՀԱՅ ԳԼԽՆԱՅ

Բրոֆ· Պէքէր ։։· Պոլսոյ մէջ պիտի տայ միայն մէկ քանի Արտասովոր և հրաշալի Ներկայացումներ, որոց առաջինը՝

Կիրակի 10|2 Նոյեմբեր, գիշերուան ժամ 8 ին։ Տոմսերը կարելի է գնել ամէն օր առաւօտեան ժամէ 10էն մինչեւ իրիկուան ժամ 7։

Յայտագրին մէջ պիտի նշանակուին իւրաքանչիւր ներկայացման մանրամասնութիւնքը 181

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ա· ՏԱՐԻ
Բ· ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Բարեփոխեալ եւ յոյժ ճոխացեալ
Վ··Էրոցեալ յՈ····Ն· Խ·ԷՐԲԵՆ Լ ԸՆԿԼԷԼ
Ի Մ'Էրցեալ ԸՆԿԵՐ·ՐԻՆՆ

Ց· Թ· Հիմնդլեանի այդ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏՈՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լընտրն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ Հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ձնասուց համար։

27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաց և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ձնասնեն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց թիւ 12, Սանտալէը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանկ 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանկ 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանկ 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանկ

Լիազօր ներկայացուցիչ հասարակ Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան.

4

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԻՐԻ

Ադնամ թօլսոը եիրմի տէօրթ պին ատէտ գրվըրծրդ, ալթը պին ատէտ գարաման, պէհէրի տէօրթի դուրուշ օն փարա։

Սէքիզ կիրահ արգընտա ամէրիգան օն իւշ պին օթուզ թօր, պէհէր թօրու գրրդ սէքիզ դուրուշ։

Գօնալը ատթարլրդ ամէրիգան իքի պին ալթը եիւզ թօր, պէհէր պիւթիւն թօրու ալթմրշ եէտի դուրուշ։

Եէրլի իմալը կիւվեզ եիւն դայթան արշընը ճէտիտ ալթը եիւզ իւշ պին, պէհէր արշընը ճէտիտի եէտի փարա։

Եէշիլ եիւն էլտիվէն իւշ պին չիֆթ պէհէրի տէօրթ դուրուշ։

Թէճհիզթաթը ճիւնուտիլէ խիւն նիզամիլէ էլպիսէ անպարընա միւպարեա օրունտանդ պէր վէճհի պալէա պէշ գայէմ էշնա ֆիյաթը մուրուդ գամալէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օյուպ թըշրինի էվվէլին օն եէտինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասսը պիրիճրա մէգքիր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասրնա վէ օն ոէքրիգինճի կիւնինա եիւզտէ պէշ թէնղիլինէ թալիպ օյանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

11 Թըշրինի էվվէլ 1890
Նո. 29 824 3—3

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԱՅՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջագր. թղթատարատան վրայ յարկը, և ի Զմիւռնիա Իվանէլիքի փողոց թիւ 59

Այս Նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ամսոյ եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումմ մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պէլճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւապէս իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ Ճերմակեղէնք, բանուածք, կիսազգեստք, քուլբօ, քօրսէ, Թաշկինակ, սեղանի պէտք, շապկի, շապկընկեր, ստամանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդազդեստներ, աւելացած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և աղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու չքեղութեամբ լրջիներով են։

Յաւելումմ մի ըրած է նաև ապպրուտ զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն մոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին ընդհանուր կրճատով կատարելագործ գործացնել բոլոր իւր յանձնարարելիքները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրպրելն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթիներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՈԱԿԱՐԻՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ 24

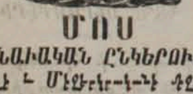

ՄՈՍ

ՇՈՒԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիւբեքնալ և Մէքլէրլոնի ֆէքս բանալ

ՀՈՒՆԿԱՐ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Գանգրաս	4200	Սֆինքս	3000
Ձէրսա	4000	Գասպրիա	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիա	3000
Սեսոսդրիս	3250	Թէրա	3000
Թիպա	3250	Լոդիւս	800
Մաքսալա	3250	Գլինտա	800
Մարթիթիս	3250	Սէտլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՄՊՈ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ,

9

ՀԱՋԻ ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԻԻ, ՅՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱԾԻՆ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

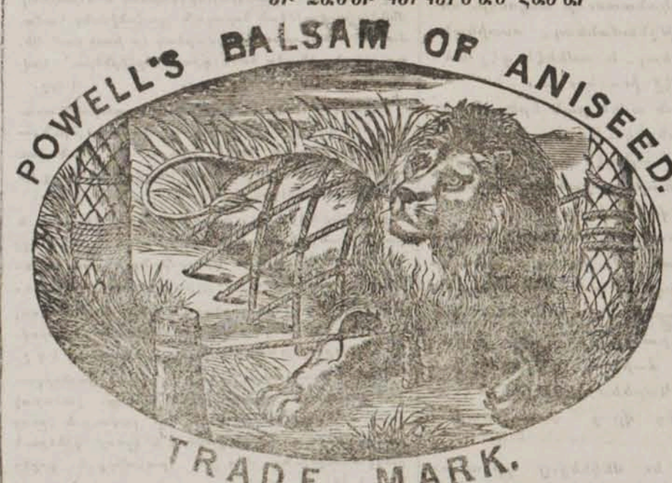

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՀՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած հռչակը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զոր Պ. Բաուէլ կ'ընտանայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն Նէրվի թեղանօթակրոյն վրայ, ի Ռուիք, Բուկինգհամ.

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը նեղուիմ յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցուցնել, վասեմ. Կոմս Քարթիէսյան ձնարար սեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անխոնջ հաստատելով ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործէս դադրեցնելու, և առաջին փաքր որուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն պլոյց։ (Սոր.) Վ. Լինզէլ, Նեղլի թեղանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, չիշչ 1 շիլին 1½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԼ, 4, Ապիսն Բաէլլա, Պլաքֆրիէրս բրա, Լանտան.

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով.
Մ. ԷՅՄԱՒԵՆՆ ՏԱՐԻՒԱՆԱ
601 Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ղվլուա, պահականոցին քով, կայարան ԹրամՎէյիցից, 95 և 97

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ—ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ

605

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս երկու, շաբաթ հարկ չունի նեղութիւն և մանուկներուն

Պղտութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռայները չի սեւցներ։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 1, կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՄՈԳԱՒԿԱՆ ՆԵՐԿ

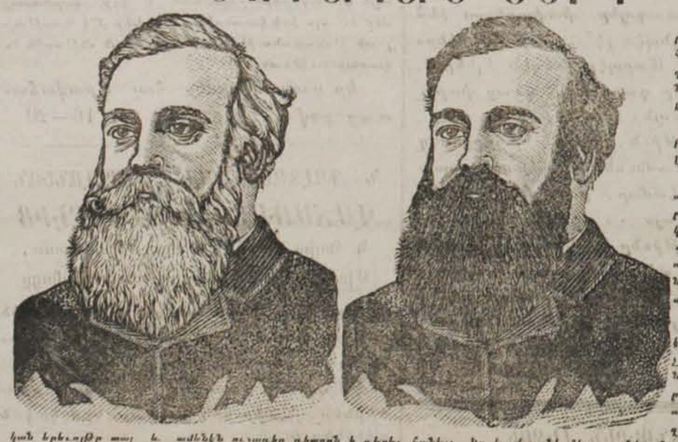

Նոր գիւտ մագիրուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամին, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԳՈՒՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բազկացեալ միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սոյնքակ կամ կաղմիր մագիրն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս նիւթին ա'ր. չոյժ գերազանց ի նմանութիւնն ուրիշ պատրաստութիւններու։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական գոյնն է։

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակին երեքքնել գործածելի առաջ և փոքր բանակութեամբ հեղուկին գնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պղտիկ ասեղով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած ոսկեզդով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցնել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը ցրտնայ։ Բոլոր մազերը մէկ լաւլով, ամանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամին առնի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարեներով պահելու համար կը բաւէ երեք լրբոր շաբաթն անգամ մը հեղուկին գործածելը։ Նոյն եղանակը գործածելու է մարդուն և պեսերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լուալ գործածութենէն առաջ կամ ետքը։ Մեկնն գնմէն և ձեռնները լուալ առ ի գգուութիւն։

Դատ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէն ետքը, գլուխը լուալու է ջրի մը ալեղով. ապա գլխուն քսելու է այդ հեղուկին մէջ թրջուած ոսկեզդ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յաջող կերպով ստացուի։

ԿԵՂԾԵՐԻՆ ԶԳՈՒՇԵԱՆԱՆ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՅՄԱՒԵՆՆ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ.ղվլուա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շեյլիի ԹրամՎէյիցից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա. 601

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՄԻԼ)

ՀԱՆՐԱՀԱՆՕԹ ՆՈՐԱՀ ՊՐԻԹԻՇ ՐԻՊԼԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յամենարդելներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իրրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կապոտ քէպէոով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իրրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ ագա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութին և բոլոր քաուչուկ մուճակավաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Գօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիւրոլի թիւ 13 մթերանոցը։

167

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Ճանթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Հար.	Ժ.	Ր.	Երթ.	Վրէ	Տեղը	Յանձնարարութիւն
Բշ.	15	27		Նր.		Օտէսա	
Գշ.	16	28	5	Եր.		Ալեքսանդրիա	
Դշ.	17	29	10	Առ.		Անատոլու	
Դշ.	17	29	10	Առ.		Սեվաստոպոլ	
Կշ.	18	30	2	Նր.		Օտէսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Գիրիզ Գարու։ 26

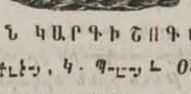

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՐ

Երթ-եկ. Ափէլէյ, Կ. Պոլսոյ և Օդեսայի դիմ.

ԹՈՄԱՍԱՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԼԷՆ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալերմ	3200
Ընճէլս	3000	Կալիրէս	5500	Բանտեր	1700
Աբոլլս	5500	Կիրանս	2200	Բալէս	1500
Արկս	300	Կոզզ	1800	Բոլս	1000
Արիսգդ	4000	Կրօնտս	2200	Գուիդդ	2800
Պասանս	3000	Հիրս	2000	Իթալիա	4400
Պօրտինս	2200	Հիսալկ	3000	Լինդիգդ	3200
Պրամս	2000	Հինտու	7000	Մալս	3000
Պրինգիպալ	8800	Հումկեր	1200	Մանս	3500
Դեկրս	2600	Ցիլկս	5000	Մալերմս	3500
Գալիրաս	2500	Ճիւնս	2300	Սալէրնս	4000
Գամէս	2100	Քէլս	2000	Ամերիկս	8200
Գագս	2000	Թալիրնս	4200	Սարդս	2000
Գասս	2700	Թանս	2200	Սիրիս	2000
Զէքանս	5000	Լէս	2000	Սարենս	4300
Նլիս	4500	Լէբանթ	4500	Թ. Լիվրբն	3000
Գալրաս	3400	Լիվրնս	3000	Թանրս	1200
Տիգս	2500	Մարս	1500	Թալիս	2800
Տամնս	2500	Մարենկս	4300	Թարբիս	900
Տուրս	800	Մարդէլլս	6500	Ուրանիս	5000
Տրաս	4100	Միլս	2000	Վալենս	5000
Իսպանս	2600	Մարինս	3100	Եէս	3600
Իսթրաս	3000	Դէլս	2000	Զէգրա	1000
Լէէրթրս	3200	Օրլանս	3000	Տիֆանդրա	200
Տրանս	2600	Սթէլլս	5000	Հրմպ	200
Ֆալքոն	800	Գրանս	4500	Զէրս	140
Ֆիտս	700	Գէգս	2000	Մոգիթթ	120
Լանիբրլն Մանարք					8000
Ինիրմիրն Մանարք					8000
Լէգիրլն Մանարք					8100

Ուղեորներու համար ամէն գիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՕ Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

23

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւնէ Սիրիոյ որ պիտի մեկնի հոկտ. 28ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 250 ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղեւորներ և բեռներ

Նաւագնչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹՐՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ Մոմհանէ փողոց, թիւ 14

21

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղեւորներ և բեռներ կը բանին Լիվերբուլ և Աբեւելեան ծովեր

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Ումբրիա	7718	Գանգանիա	4845
Էդրուրիա	7715	Պոմիրա	4531
Սերբիա	7391	Սամարիա	2574
Ռուսանիա	7268	Մարսիան	2403
Բաւանիա	5587	Ալդլա	2398
Սկիթիանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2148	Թրինիտատ	899
Բէնարբ	1876	Մարդգդ	1855
Շեբրդուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա

10

ՄԱԴՊՈՆԻ

ԿԻՍՀԻՊԼԸՐ

ՀԱՆԳՈՒՑԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՈՆՂԱՆԻ ԼԱՆԳՈՅՆ ԵՒ ՁՈՎԱՐԱՐ ԸՄՈՒԼԻ

Հազերու, խռչոփոցի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադդոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 604

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Ա.յերի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխաբեայ բաղադրութիւն մի է զանազանեալ, է գառնահամ և ազդու դեղագրերի, ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաքճաքուտ վայրերու ջերմտա կլիմայի վատ ու ապականալ օդերն, որոնն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ազդեցութիւնն երբէք խաւսրեալ է նորա անհամար արդեանցը ազդեցութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յաճախ ուրիշ մէջ լողացող թունաւոր ամվրմարելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յաճախ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և անդեր, և արեան թունաւորումն. որոց սա անուանեալ արուած է ջերմն և տարսուս, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհանրական ջերմն մոզնայի տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաքճաքուտ վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ակներու ծոցերէներն եղած թունաւոր կազերով, որոնք մարդի կը ծծեն ընչաուռութեամբ։

Ալիրի ջերմն ու տենդից դեղը կը ընդէ պ գունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւն և դարս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպէս ծանօթութիւն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս և օգտաւոր ազդ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինեսոտան և ընկերայ Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա և Պոլսոյ։

30

Ամենատարած Ս. ՏԱՄԱՏԵՆՆ

ՋՈՒՐԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԸՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍԻՑ ԵՒ ՖԻԼՃԻՔ—ՋԼԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1890, մինչեւ յետոյ տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՖԻԼՃԻՔ—ՋԼԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԻՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ														Իրիկուն							
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.
Կ. Պոլիս	6	30	7	...	7	30	7	50	8	30	9	..	9	30	10	..	10	30	11	...	11	30
Գուլֆարու	6	39	7	9	7	39	8	8	8	39	9	9	9	39	10	9	10	39	11	9	11	39
Եէնի—գարու	6	43	7	13	7	43		...	8	43	9	13	9	43	10	13	10	43	11	13	11	43
Տաուշ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամանիա	6	49	7	19	7	48		...	8	49	9	18	9	49	10	19	10	49	11	18	11	49
Եէնի—գուլէ	6	54	7	23	8	1	8	22	8	54	9	21	9	54	10	23	10	54	11	21	11	54
Մագրիգիւզ	7	9	7	33	8	12	8	39	9	6		...	10	5	10	35	11	6	...	...	12	6
Ալ Մեէիանս	7	18		...	8	21	8	52	9	15		...		...		...	11	15	...	...	12	17
Գիւչիւք Չէք.		...		...		9	2	...		...		...		...		...		...		...	12	25
		...		...		...		...		...		...		...		...		...		...		...

	1	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ														Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.
Կ. Պոլիս	1	30	2	...	2	30	3	...	4	...	4	30	5	..	5	30	6	...	6	30	...	...	...	...
Գուլֆարու	1	39	2	9	2	39	3	9	4	9	4	39	5	10	5	4'	6	9	6	40	...	...	...	...
Եէնի—գարու	1	43	2	13	2	43	3	13	4	13	4	43	5	14	5	44	6	13	6	44	...	...	...	...
Տաուշ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամանիա	1	49	2	18	2	49	3	19	4	19	4	49	5	20	5	50	6	19	6	50	...	...	...	...
Եէնի—գուլէ	1	54	2	21	2	54	3	23	4	25	4	54	5	26	5	56	6	24	6	56	...	...	...	...
Մագրիգիւզ	2	6		...	3	5	3	36	4	35	5	6	5	39	6	9	6	35	7	9	...	...	...	...
Ալ Մեէիանս	2	15		...		...	3	45		...	5	15	5	48	6	19		...	7	18	...	...	...	...
Գիւչիւք Չէք.		...		...		...		...		...		...		...	6	27		...		...	...	...	...	...
		...		...		...		...		...		...		...		...		...		...	...	...	...	...

ՖԻԼՃԻՔ—ՋԼԷՔՄԷՃԷԼԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԻՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51
	Առաւօտ														Իրիկուն							
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.
Գիւչիւք Չէք.		6	50	...		...		...		...		...	1	20		...		...		...		...
Ալ Մեէիանս	6	36	7	...	8	...	8	30		...	9	30		...	11	30		...		...		...
Մագրիգիւզ	6	40	7	10	7	40	8	11	8	40		...	9	40	10	10	10	40		...	11	40
Եէնի—գուլէ	6	52	7	22	7	51	8	23	8	52	9	26	9	53	10	24	10	53	11	26	11	53
Սամանիա	6	56	7	26		...	8	26	8	56	9	29	9	57	10	28	10	57	11	29	11	57
Տաուշ փաշա		...		...		...		...		...		...		...		...		...		...		...
Եէնի—գարու	7	2	7	32		...	8	32	9	2	9	34	10	3	10	34	11	3	11	34	12	3
Գուլֆարու	7	8	7	38	7	59	8	38	9	8	9	38	10	8	10	38	11	8	11	38	12	8
Կ. Պոլիս	7	16	7	46	8	7	8	46	9	16	9	46	10	16	10	46	11	16	11	46	12	16

| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5